

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Molbech, Christian.

Mindeskrift over Peter Frederik Suhm : oplæst
i en Vennekreds den 18de October 1814, og i
det skandinaviske Litteraturselskab.

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : P. D. Kiøpping, 1814

Fysiske størrelse | Physical extent:

64 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Suhms

Mindeskrist af

Molbeck

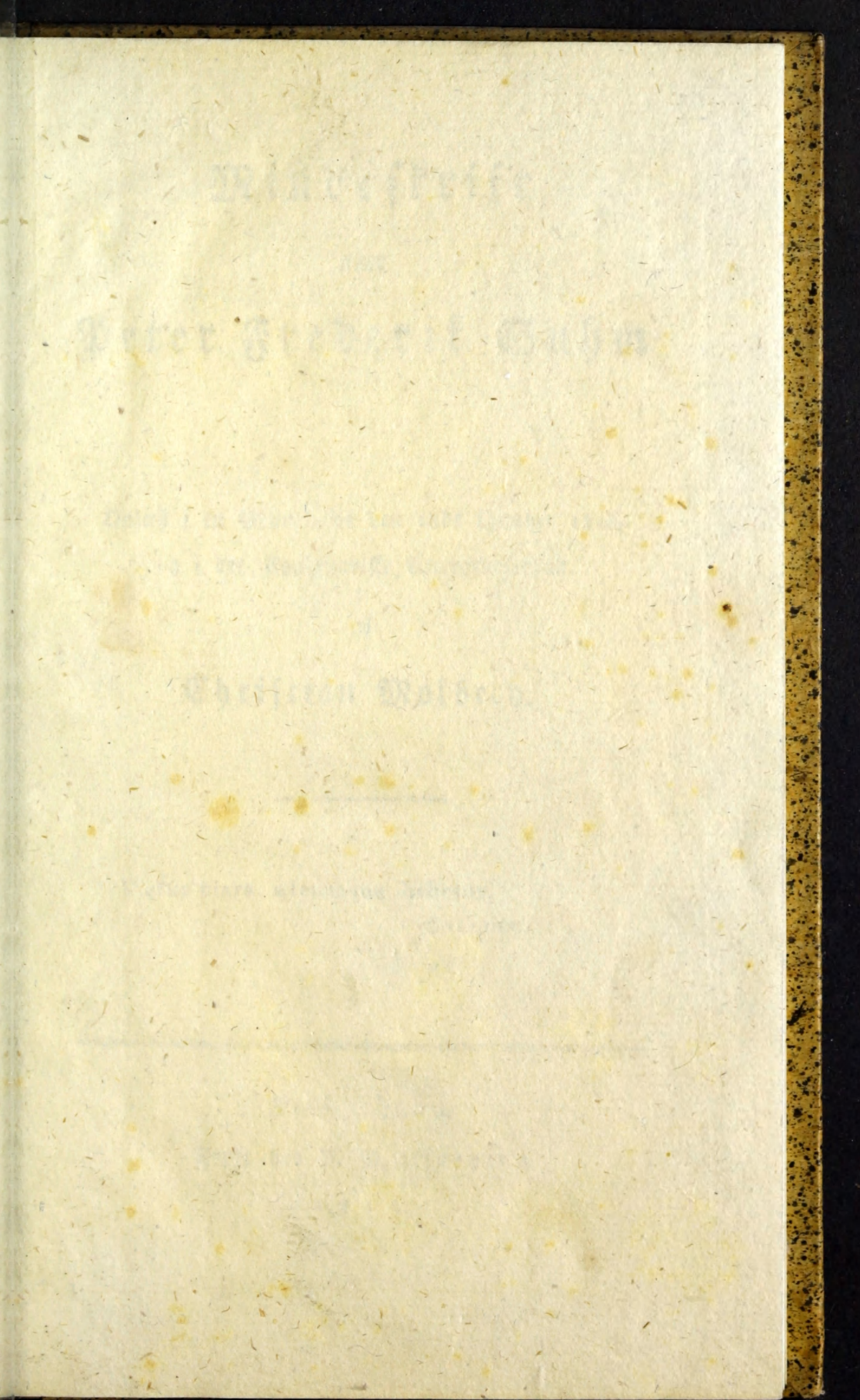
46.-142-8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020877449

Mindeskrift

over

Peter Frederik Suhm

Oplæst i en Vennekreds den 18de October 1814,

og i det Scandinaviske Litteraturselskab

af

Christian Molbech.

Virtus clara. æternaque habetur.

SALLUST.

Kjøbenhavn.

Trykt hos P. D. Kiøpping

1814.

1811

1811

1811

1811

1811

Deres Excellence

Herr Geheime • Conferentsraad

J. B i l l o w

hvis Yndest er blandt mit Livs Hæder

og blandt dets Glæde

helliger jeg disse Blade

med Høiagtelse og Taknemmelighed.

2000

Das Buch ist Eigentum der

2000

Das Buch ist Eigentum der

2000

Das Buch ist Eigentum der

Das Buch ist Eigentum der

Forerindring.

Sil at skrive disse Blade har ikke blot en udvortes Anledning, som det er usornødent her at berøre, tilskyndet mig; men langt mere en Attraa, jeg længe har følt til at yde vor uforglemmelige Suhms Minde ogsaa min ringe Ækiærv. Jeg fragaaer heller ikke, hvad Ækriftet selv vil kundgiøre enhver Læser, at Tidens Vilkaar have bidraget til at fremkalde det, og at det synes mig i Særdeleshed nu magtpaaliggende at fornye Erindringen om en Mand, der har givet Verden og sine Medborgere et saa lysende Exempel, og ved sine udødelige Fortienester af Sædrelandet har bidraget saameget til dets Hæder — og det en saadan Hæder, som ikke kœibes ved Vold eller Blod, men som Humanitetens Genius tegner, ligesaa reen, som uforgængelig, i Menneskehedens Aarbøger.

Alt for vel veed jeg, at Suhm, den udødelige, ikke trænger til min Pen, for at faae sit Mindes evige grønne Hæderskrands opskriftet. Men hos mig selv var Trangen til engang at bringe hans Fortienester, hvilke jeg fra tidlige Aar taknemmelig har beundret, min Hylding. Dette er nu skeet — men hvorlidt jeg derved har fyldestgiort mig selv, derom vidne mine

Ord i Mindekriftet, og derom bør jeg ogsaa forud forsikke enhver Læser, hvem Suhms Minde er ligesaa helligt, som det er mig. At bidrage, hvad mine Evner i dette Diæblisk formaaede, til at fremkalde og oplive den U dødeliges Erindring iblandt mine Medborgere, og derved maaskee give Anledning til, at en Anden, med heldigere Gaver, end jeg besidder, offrede disse til Suhms Hæder — dette var mit Ønske, dette mit eneste Maal. Om disse Blade tør bære den Titel, jeg har givet dem, om de tør gielde for et Skrift, helliget Suhms Minde, og om de ere værdige til saaledes at fremtræde — derom dømme den uindtagne Almeenheds Stemme; og denne, om den var til min Fordeel, vil enkelte Sienders og Avindsmænds Røst ei kunne overdøve.

J øvrigt beder jeg enhver Læser, som mener det vel med Sagen og med Forfatteren, ei at glemme Skriftets Bestemmelse, efter hvilken det hverken skulde eller kunde indeholde Alt, hvad om Suhm, om hans Levnet, Arbejder, og Fortienester deels alierede er sagt, deels af mig kunde siges; men kun enkelte Træk, der fornyede Erindringen om det største og vigtigste. Ligeledes beder jeg, at man ei vil overse den Anmærkning, hvori jeg har anført, hvad der tilforn over Suhm og til hans Minde er skrevet.

Den 26de Nov. 1814.

Naar et Uveir har raset med Storm og Torden, naar de sorte Skyer endnu hænge truende over Biergene, og, jagede af Vinden, samle sig i tykke, mørke Klynger, imedens Solen, ligesom endnu kæmpende imod Mørkets fiendtlige Magt, stundom prøver paa at bryde frem og at forjage Mulmet, der ruger over Dalene: da forlystes Vandringmanden, der igien vover sig frem af det Ly, han maatte søge mod den skyllende Regnstrøm og de knittrende Lynstraaler, ved at vende sit Die mod den Egn, som atter er givet Lyset tilbage, den Egn, som nylig overskygget og for mørket, nu atter omstraalet af den frembrydende Sol, synes dobbelt livelig, dobbeltyndig og qvægende for Diet, ved Modsætningen af den endnu skymørke, regnslørede Horizont.

Er det denne Egn, hvor han har sit Hiem, og hvorhen hans Vandring fører ham, da glæder han sig inderligere ved at see den i Sikkerhed for det Uveir, som er draget forbi, ved at see den stille, fredelige Dal i mild Belysning at smile ham roligt og venligt imøde. Han tænker nu ikke mere paa Stormen, der paa tordensvangre Binger jog Uveiret foran sig: han hører ikke mere de rædsomme Brag, der nys forfærdede hans Dre: hans Die blendes ikke længere af Lynildens flammende Pile: han vender det bort

fra den Verdensled, som Skymulmet endnu formørker, og ved at see sin fixere Hiemegn ligge blid og klar i Sollyset, vaagner atter Haab og Lyst i hans Hierte, og Mod og Tillid hæve atter hans Barm. Gierne dvæler da hans Blik paa enhver hellig og elsket Gienstand, som Mørket nylig stræbte at unddrage hans Syn. Han seer dem, og hilser dem henrykt med fornyet Glæde og Stoltthed; thi det er for ham, som vare de ham nylig berøvede, og nu skienkede ham paa ny.

Nylig drog Krigens Uveir, der saa længe rasede over den forstyrrede Jord, hen over vort Fædreland, der næsten et Aarhundrede syntes kaaret, frem for alle Europas Lande, til Fredens lykkelige Hiem. Længe omspændt af Fiender, som ved et pludseligt Slag lammede dets høire Arm, hentæredes en stor Deel af dets indvortes Kraft i det langvarige Forsvar; og bedre havde det vel været, om det seent paafulgte Udbrud havde rammet Staten, medens dens Kræfter vare mindre udtømte. Men saaledes var ikke Danmarks Skiebne. Længe undgik det, at rækkes af Forsstyrrelsens rivende Strøm; længe tøvede Uveiret, inden det naaede vore altfor fredvante Grændser; men desto voldsommere var ogsaa dets Udbrud, der syntes at true med ikke meget mindre end Undergang.

Dog frelstes Statsskibet, allerede nær det knusende Skær, fra at worde et Bytte for Stormen og de rovgribske Vølger. Men hvilket Hierte bløder ikke ved Tanken paa det Middel, som maatte redde det? Hvilket Die mørknes ikke ved at vende sig mod Norden, og see det Baand sonderrevet, der i halvfjerde

Hundrede Aar, under saamange Storme, med sielden Fæsthed sammenslyngede de to af Skandinaviens Folkefærd, som ved Naturen syntes adskilte, men som Mandens Frændskab saa inderligt, saa broderligt forenede? Hvo iblandt Danmarks Sønner føler ikke denne Sønderrivelse i sit eget Bæsen, som var dets Halvdeel borte, som var den høit elskede Broder, den kiæreste Frænde, til hvis Liv Naturen havde bundet hans eget, ved et pludseligt Slag af Skiebnen revet bort fra hans Side?

Dog er det ikke ved dette Nationalsorgens mørke Billede vi her ville dvæle, længere end den uimodstaaelige Følelse byder os det. Dybt, uudsletteligt har det præget sig i vort Sind. Tider kunne omskiftes, Riger synke og hæve sig; Mulm og Mørke kan fordunkle vor politiske Synskreds, og Solen kan atter i fornyet Morgenglands straaale frem paa vor Himmel — aldrig glemmer dog Dana den Skiebne, der rev Tvillingbroderen fra hendes Bryst; aldrig heles Saaret, som dette Tab slog i hendes Hierte. Men det sømmer sig for Mænd og Borgere, over Sorgen ei at glemme Livet; thi hiin Følelse, om den fæster Rod i Sielen, fortærer den Kraft, som Ulykker vel kunne svække og døve, men som de ei bør dræbe eller forstyrre. Det sømmer sig for os, at mindes: at vi vel have lidt et stort, et saare føleligt, et uerskiatteligt Tab; men at selv dette bør spore os til at styrke og oplive de Kræfter, vi have tilbage; at vi endnu, som før, have et Fædreland, som kræver vort Mod, vore Evner og vor Virksomhed; at Danmark endnu kan kalde sine frie Sønner til at flokkes

ændrægtigen om det gamle Banner; og at vi endnu ere det Folk, hvis Navn lyder giennem Historien mere end et Aartusinde inden den Forening knyttedes, som nu er sonderrevet. Det sømmer sig for den tænkende Borger og for Videnskabsmanden, at brydes, men ei at bøies; ikke feig og modløs at synke under Tidens Byrde, men at modsætte den de Kræfter, hvorved vi vel ei kunne standse Skiebne's Hjul, naar det med forfærdelig Bølge ruller hen igiennem Verden; men hvorved vi, under alle Omkæftninger, under Tabet af udvortes, forgængelig Velstand og jordisk Lykke, kunne redde os selv og vor rette Vælfærd: det, som i os er evigt og uforgængeligt.

Hævede over det nærværende Dieblif, hvori vi jo dog ikke allene skulle leve, bør vi sammenholde vor Skiebne med Andres, de Tider, som kun leve i Historien, med den Tidsalder, hvori vort Liv falder ind. Da vil meget i denne blive os forstaaeligere, meget i hiin mindre at beklage; da ville vi blive vaer: at Tiderne vel synes os som Bølger paa det stormende Hav, hvoraf een maa synke i Afgrundens Dyb, for at den næste kan hæve sig mod Skyen; men at det store Skib, der fører Menneskeslægten giennem Tidens Ocean mod Evighedens sjerne, blaanende Ryster, hverken i Storm eller Havblif har været sig selv overladt, da vi klarligen i dets Fart finde Spor af den usynlige Styvers Almagtshaand.

Naar vi saaledes med det Syn, Historien giver os, beskue den selv, og i Fortids Speil betragte de Dyrin, der have bevæget og forfærdet, eller nedslaaet og bedrøvet os: da ville vi overtyses om, at det er

Mennesket givet at stræbe, at handle og virke, med Frihed og Bevidsthed — og at ingen Daad er forgieves, ingen Kraftyttring unyttig, ingen Handling uden Følger, ingen Sæd, der lagdes i god Jord, uden Grode; men ogsaa, at det ikke er Mennesket, som raader for Verdensskiebne's Gang, og at Individernes Frihed neppe bliver synlig i de store Begivenheder, fordi disse synes ligesom Handlinger af en heel Slægt, underkastede den Nødvendighed, hvis Lov, ufattelig for Dødeliges Fornuft, hviler i den Eviges Wiisdom og Villie; og hvis Redskaber, paa deres høieste Spidse af Magt, dog maa lære og erkiende: at ogsaa over dem byder en Skiebne. Uden denne Overbeviisning: at en Nødvendighed, ophøiet over al menneskelig Kraft, hersker i Tidernes Gang og Historiens Udvikling, bliver den sidste, hvilken alle Tidsalderes Ypperste have betragtet som Livets Skole, kun et tomt Spil for Tilfælde og Vilkaarlighed, uværdigt den Fornuftiges Opmærksomhed eller Grandfsning.

Men selv i det vi erkiende denne Nødvendighed, og troe den grundet i en uendelig Wiisdoms evige Tilskikkelse, see vi dog ligesaa klart, at den menneskelige Frihed virker overalt i store og smaa Begivenheder, og kan opdages i enhver enkelt af disse, som vi ville have frem af Historiens Masse. Dette, at vi søle Friheden i vort Indre, om vi end see Nødvendigheden over os, maa styrke vort Mod og vække til Kraft og Daad; og Erfaring kan sige os, at selv de, der vare stærkest overbeviste om hiin Skiebne's

ubøielige Nødvendighed, drevene af Frihedens Bælde, have kæmpet imod den med deres hele Kraft. Ja, det er ved denne Kamp, at Menneskets ædelste og ypperste Kræfter udvikle sig, at den herligste Daad fremstaaer, og Bedrifter, ikke for det nærværende, flygtige Dieblif, men for Evigheden, fremkaldes. Det Store og Evige fødes ikke ved modløs Slovhed eller uvirksom Estergivenhed. Kraften spændes og styrkes ved Modstand; og segner den i ulig Kamp — den fortvivler dog aldrig; thi det ligger i dens Art, at virke saalange den formaaer det, og derefter med Resignation overgive sig til Skiebnen. Den soles sig derved ophøiet over Ulykken, er fri endog i Lænker, og kan vel brydes, men bryder sig kun for den høiere Magt, i hvilken den erkjender al Verdens Styrrer og Herre.

Denne Resignation er os givet, som den ene, Manden værdige Følelse i Uheld og Modgang; den lærer os Fornuften, den byder os Religionen. Ædelt og prifeligt er det, at handle og virke, saalænge vi eie Kraft dertil; men ogsaa Ulykken har sine Helte. Gaaer Udfaldet os imod, da skulle vi derfor ei mistvivle eller forsage, og i uvirksom Modløshed selv forstyrre de Kræfter, hvorved vi endnu ere i Stand til at virke; men i det vi uden Mismod og afmægtig Knurren bære den Skiebne, der beskiffes os, skulle vi, med Tro og Tillid til en høiere Verdensstyrrer, af al Magt stræbe at bevare den indvortes Aandsfrihed, som hverken Skiebnen eller Mennesker kunne lægge i Lænker, det Mod, som Over

beviisning om en god og retfærdig Sag kan give os, den Daadskraft, hvorved vi allene paa en værdig Maade kunne udfylde vor Plads i Livet, og det Haab om bedre Dage, hvorved vi roligere gaae Fremtiden i Møde.

Dobbelt maa dette være os Pligt, naar vi have indviet vort Liv til Videnskab eller Konst; thi disse, Sandheds og Skionheds Tienere, have, ligesom Dyd, Sandhed og Skionhed, deres Maal og deres Løn i sig selv, og ere ophøiede over Tidens og Skieb- nens Omskiftelser. Over disse ville vi ogsaa være ophøiede, naar hine have styrket og forædlet vor Billie og vore Grundfætninger; naar de have lært os, hvor Livets rette Maal og Værd er at søge, om i det Jordiske og Forgængelige, eller i det Evige og Bestandige, om i det Sandseliges snart forsvinden- de Skygger, eller i den høiere Verden, Sandhedens og Dydens og Skionhedens evige Verden, hvis For- gere vi ogsaa paa denne Klode skulle stræbe at vorde.

Derfor, saalænge vi ikke have tabt dette hellige Maal af Sigte, saalænge Fædreland og Videnskab og Konst kalde os omkring deres Altene, saalænge vi føle og erkiende, at vort Liv, der tilhører ei blot os selv, men ogsaa disse, ved dem kan gives et Værd og en Betydning, som ingen Bold, intet Skieb- nens Stød kan berøve det — saalænge ville vi ogsaa med freidigt Mod, og enhver efter sin Kraft, stræbe at virke til det Gode, uden at nedslaaes ved Tanken paa de Uheld, der have rammet os, eller paa dem, der endnu kunde forestaae. Fra de forløbne Tider, fra

Vore hedengangne Fædre er mangen evig Hæder overgivet os, for atter, reen og usfordansk, af os at overantvordes Efterkommerne. Een er, mere end nogen anden, uafhængig af udvortes Skiebner, af Nationaluheld og politiske Ombæltninger: den Hæder, som Konster og Videnskaber meddele det Land og Folk, hos hvem de have blomstret og baaret modne Frugter, i hvis Skiod de endnu pleies og elskes, hvor de have fundet et eget Hiem, som ved Regenternes Beskyttelse, ved de Mægtiges Ugtelse, ved de Riges Gævmildhed, men fremfor Alt ved Nationens Yndest og Kiærlighed, ved almeen Interesse for Nationallitteratur og fædrelandsk Videnskabelighed, er blevet fredet, betrygget, forskionnet. — Der boe og bygge de gierne, de venlige, himmelske Muser, som ikke blot give Livet en høiere Glæde og smykke det med skionne og evige Blomster; men uden hvilke ingen ægte Cultur, ingen reen og ædel Mennesselighed kan bestaae.

De have ogsaa hos os fundet dette Hiem; paa vore smilende Sletter, i de yndige Bøgelunde, ved de herlige, rige, skovkrandsede Strande, som Østershavets Bover ombælte, har Sangen tonet, og Danmarks Harpe har gienlydt vidt over Havet i det fjerne Norden, mod Sonden og Vesten til vore Frænder i Germanien og Albion. Er vort Fædreland lidet i Størrelse, ringere i Statskraft end saa mange andre Lande i den europæiske Verden: det tør dog i Landsudvikling og Videnskabelighed maale sig, ikke blot med dets Jævninge i udvortes Magt og Stør-

relse, men selv med flere Lande, som heri ere det langt overlegne. Det lille Danmark, hvis Veligheden har gjort det ligesom til Nordens Middelpunkt, har ikke blot kunnet optage i sit Sprog, i sin aandelige Cultur, i sin Nationallitteratur det, som er eiendommeligt for Skandinaviens ublandede Folkstammer; men har ogsaa kunnet berige og forskjønne det, ved at tilægge sig mangen ypperlig Blomst af de sydligere Nationers tidligere og yppigere Cultur.

Maaskee ere vi heri, som Nogle mene, gaaede for vidt, og have ikke altid, ved at optage det Fremmede, med tilbørlig Agtelse for os selv, bevaret det, som i Aand og udvortes Yttring er os eiendommeligt. Men hvo vil dog negte, at vi ikke have bortgivet Noget, uden at erhverve langt mere? Hvo vil negte, at vi have vundet meget for os selv, at vi have dannet os en Litteratur, der selv af enhver Fremmed, som kender den, betragtes med Forundring og Agtelse? — Skulde vi da ikke selv agte den, som et kosteligt Kleinodie, hvilket ingen fremmed Overvold kan berøve os, som en Nationalhelligdom, over hvis Ære det tilkommer Musernes Dyrkere at vaage, med samme Iver og Ridfærdighed, som enhver Fædrelandets Søn bør føle og i Gierning vise, naar det gielder Statens og Folkets Hæder og Belfærd? — Skulde vi ikke, saavidt vi formaae det, og nu, efter det sørgelige Tab vi have lidt, mere end nogensinde, stræbe at vedligeholde hiin Litteratur i et sundt og kraftigt Liv, og sørge for, at den ikke, hverken ved

at savne Dyrkere, som befæles af fædrelandsk Aand, eller ved at nedsættes og forringes i Folkets Dine, omsider vorder en død og usrugtbar Skat? — Skulde vi ikke gierne og ofte med Taknemmelighed dvæle ved de Udsødeliges Minde, som vi skyldte, at Konster og Videnskaber blomstre i vort Land, som have indviet fiældne og store Siælskræfter til at virke for deres Fædreland, som have beskyttet og fremmet dem, og ved ædel Omsorg fremhiulpet deres Dyrkere, som have givet os og Verden hine Landsværker, der aldrig forgaae, saalænge dansk Tale lyder, saalænge Skrift og Videnskab og Kunst ikke forsvinde af Jorden?

Jeg kalder Eder da til at betænke den Dag, paa hvilken vi her ere samlede, og Hensigten, som har samlet os. Det var idag, den attende October, for sex og firefindstyve Aar siden, at han fødtes, hvis Minde vi have helliget denne Time, Danmarks Stolthed og evige Prydelse, Peter Frederik Suhm. — Der gives ingen iblandt os, som dette Navn ikke begejstrer til høiere Følelser, Ingen hos hvem det ikke vækker en hellig Erindring, Ingen, som ikke seer dette Navn funkke med evig Glæde i den Stjernekrone, hvorfra Danmarks Hæder vil straaale giennem Tiden til de fierneste Slægter. Der gives Ingen i vor Kreds, for hvem denne Hæder er en tom Tanke; Ingen, som ei foler sin Siæl opløstet, sin Barm udvidet ved ethvert Minde, der i Historiens Tempel er reist til Fædrelandets Ære; Ingen, som ikke med reen Lyst vil dvæle ved

disse Minder, fordi deres Tale er Fædrelandets kraftige Stemme, der kalder dets værdige Sønner til at stræbe med Daad og Id fremad paa den høie Hædersbane, som hine Udødelige have vandret. Derfor veed jeg, at mine Følelser ei ville være eder fremmede; derfor, at I ei ville mistyde mine Ord, og at min Tale, skiondt saa langt fra at naae dens Gienstand, ei blot af Eder vil forstaaes, men høres med den Overbærelse, man skænker Billien, der ved Keenhed og Iver stræber at bøde paa den manglende Kraft.

Det synes mig fortrinligen skiont, har en af de Gamle sagt, at virke til, at det ei skal hendse, som har Krav paa Evighed. Sand og ædel er denne Tanke. Mangen har den vist begejstret til at indvie sit Liv og sin Kraft til Sagas herlige Kald; og selv han, som man har givet Navn af Historiens Fader, begynder sit udødelige Værk med de Ord: at han har skrevet det, for at Mindet om mærkværdige Begivenheder ei skal uddøe hos Menneskene, og for at Grækernes og de Fremmedes store og beundringsværdige Bedrifter skulle finde deres tilbørlige Priis.

Men om vi ogsaa vide, at den Daad, de Bedrifter, vi ville fortælle, ere uforglemmelige, den Mand, hvis Erindring vi ville bevare eller oplive, allerede har Udødelighed i Historien: saa tør dog Beundring og Vrefrygt vel nærme sig hans Minde, og Taknemmelighed tør vel bringe det sin ydmyge Offerkrands, om denne end ei er evig, som Navnet,

hvorom den slynger sig. De tør det saameget mere,
 fordi enhver Hylding, vi bringe et udødeligt Navn,
 er et Offer paa den ædle Menneskeheds hellige Alter;
 og fordi vi, i at nærme os den Storhed, der har
 efterladt Historien sit herlige, evige Præg i Gier-
 ninger, hvis Følger skulle spores gennem Aarhundre-
 der, i Bærker, som ei ere underlagte Tid og For-
 gængelighed, opflammes og styrkes til selv at give
 vort Liv og dets Stræben en ædlere, værdigere
 Retning. Store Mænd leve ei blot i eller for deres
 Tid, virke ei blot paa de Medlevende, som daglig
 have dem for Dø, ofte uden tilbørlig at paastionne
 Bærdien af den Forsynets Gave, som er falden i
 deres Lod. Men dette er hine Udødeliges herligste
 Belønning, at de sættes i Verden til et evigt Møn-
 ster for den hele Række af Slægter og Aarhundreder,
 som følge efter dem; at det Store, de have udret-
 tet, det Edle, de have virket, ikke allene ledsager
 dem selv paa hiin Side af Gravens mørke Grændse;
 men overlever dem ogsaa her i Verden, og virker
 mægtigen gennem alle Tider, længe og vidt omkring
 i dets Følger, evigt, saavidt dette kan siges om men-
 neskelige Ting, ved Exemplets Kraft, levende i His-
 torien, ved Landsværker, usorgængelige, som Aas-
 den, der frembragte dem.

Sandelig, det var en stor Mand, hvis Erin-
 dring vi her bringe et taknemmeligt Offer — men
 ogsaa han var det ikke blot; thi Danmarks fil-
 digste Slægter, der læse hans Bærker og i Historien
 beskue hans Daad skulle sige: han er det! De

Skulle sige det, fordi hans Aand vil leve paa Jorden, saalænge hans Fædreland har Sprog og Videnskab og Historie; fordi hans Daad aldrig kan ophøre at virke, hans Arbejder aldrig forældes, hans Hæder aldrig forringes. Ja, de skulle maaskee sige det, med større Begeistring, med inderligere Følelse af hans Storhed, end vi, der endnu staae ham saa nær, og — o at jeg kunde fortie det! — dog alt synes Foldere ved hans Erindring, end Suhm har fortient det af Danmark. Sexten Aar ere henrundne, siden den Edle forlod os — og ingen Dansk har endnu saaledes hædret Suhms Minde, at han vandt Deel i dettes Udødelighed¹⁾; ingen Skiald har dette Minde begejstret til et Qvad, evigt som Suhms Navn; Ingen har endnu fyldestgiort det Kald, vort første Videnskabsfamsfund har givet, til at fremfille Manden i hans Levnet og i hans udødelige Fortienester af Fædrelandet, med Sandheds kraftige Bektalenhed²⁾.

Er det, fordi vore Skribenter have følt, at Ingen kan reise Suhm et Minde, saa herligt og evigt, som det, han selv i sin Daad og i sine Værker har reist sig? Er det, fordi vi savne dem, som eie Kraft og Evne til at omfatte og behandle saa stor og ædel en Gienstand? Eller er det, fordi vi ere blevne mere ligegyldige imod vor egen Nationalhæder, mere tilbøielige til at glemme hvad Stort og Ypperligt, vort Fædreland har frembragt; fordi udvortes Omvæltninger og Tidens kæmpestore Begivenheder have opslugt næsten vor hele Opmærksom-

hed, og fordi den værdige Skik, at oplive berømmelige og fortiente Udsødes Minde, ved Fremstilling af deres Levnet, ved Fortælling om deres Daad og Bedrift, er iblandt os bleven heel fielden? — Jeg tør ikke afgjøre det; men jeg behøver fremfor Alt at henvende mig til Eder, mine Tilhørere, med den Bøn, at I ei ville tiltroe mig saa daarlig en Tanke, som den: at jeg var kaldet til at udfylde hiint Savn, eller saa forfængelig en Selvtillid: at jeg troede mig i Stand til at sætte Danmarks store Suhm et Minde, ham, den Udsødelige, og Fædrelandet værdigt.

Langt fra saa forvovne Tanker, langt fra et saa overmodigt Forsæt, er jeg i Dag fremtraadt i denne Kreds af Benner og Videnskabsdyrkere, som en Dag, hellig og udmærket i Danmarks Aarbøger, Suhms Fødselsdag, har forsamlet. Hvorledes, har jeg tænkt, kunde denne Dag bedre indvies, end ved at hellige Suhms Minde nogle Dieblif, og saaledes bringe Fædrelandets Genius et Offer, som i det mindste ved den rene Villie kunde vorde velbehageligt? — Men at udføre dette saaledes, at jeg paa en Gienstanden værdig Maade udtømte Alt hvad om Suhm og om hans Hæder var at sige, overgik mine Evner, og fordrede et heelt Bærk, mere end nogle Dages Arbeide, mere, end jeg i denne Time kunde meddele. Heller ikke kunde det være min Hensigt, at ville hædre den Udsødeliges Minde ved det, man pleier at kalde en Lovtale; thi hvad er mangen Gang denne andet, end et konstigt og prægtigt Dække, som hylles over Sandheden, saaledes at vel

enkelt af dens Omtræk, en Deel af dens Skikkelse bliver synlig, men det Hele forsvinder bag Talerens Kunst, ligesom var denne Hovedsagen, og Manden, der skulde hædres, kun et dødt og tilfældigt Middel for hiin Kunst til at yttre dens Virkninger? Gives der nogen bedre og skønnere Maade, eller rettere, gives der nogen anden, til værdigen at berømme en stor og fortient Mand, end at fremstille ham selv, at bringe hans Daad for Alles Øine, ved at fortælle hans Levnet og opregne hans Gjerninger med Historiens Sandhed og Simpelhed? — Efterdi dertil ei er givet os Tid, om Evnen ogsaa sandtes, vil jeg, ved at tale om Suhm, kun vække Tanken hos Andre om at hædre den Udsødelige med en værdig Mindekrands, da jeg selv ei kan flette den: vil jeg kun i faa Træk søge at betegne, hvilke Gienstande den først og især havde at dvæle ved, der vilde skildre Suhms Fortieneste af Fædrelandet og Videnskaberne, fremstille ham selv som Lærd og Forfatter, og i Besynderlighed som Danmarks Historieforfatter.

Naar vi med et hurtigt Blik overskue Suhms Levnet³), da finde vi det, skøndt uden usædvanlige, stærkt paafaldende Begivenheder, dog mærkverdigt ved flere Træk og Hændelser, der maatte soie sig saa, og ikke anderledes, for at Suhm kunde blive den han var, og Skridt for Skridt naae det høie Trin i Danmarks Hæderstempel. Udelig af Herkomst, ved hans Faders høie Stand bestemt til at

betræde en Bane i Staten, der kunde føre til Vresposter og Hofgunst, seer man ham dog meget tidlig udseet til at vandre en ganske anden Vej, tidlig selv anende, at det var Veien til Udsødelighed, der var ham bestemt. Allerede hos Barnet yttrede sig den stærke Drift til at søge Kundskab, som blev Spiren til Suhms uhyre Læsning og vidt udstrakte Lærdom; og denne Drift fandt ikke blot tidlig en rig og sund Næring ⁴⁾, men fandt den under en saadan Veiledning, at Drengens og Unglingens Fremskridt paa Lærdomsbanen bleve ligesaa sikre og stadige, som raske og ilende.

Hist, hvor den gamle Borg ligger skjult og eensom i mørke, alvorlige Skove ⁵⁾, nær ved den minderige Suusaa, nær ved hiin store Sø, der modtager den i sit Skød, hvor Siællands herlige Natur aabenbarer sin rigeste Skønhedsfylde: der levede Suhm nogle af sine vigtigste Unglingsaar; der lagdes Grunden til hans Lærdom, og der tog hans Aand den Retning, som den siden paa Videnskabernes Bane fulgte; der udtømte han alt i sit Livs Morgen de Kundskabskilder, som en betydelig Bogsamling aabnede ham, og der gjorde han sine første Ungdomsforsøg, som Forfatter; der, i landlig Rolighed, oplodes hans Blik for Naturens Skønhed, som trindt omkring tilsmilede ham; der, under en værdig Lærers Floge og omhyggelige Veiledning, naaede hans Siæl en tidlig Modenhed og Grundighed, blev fortrolig med den classiske Oldtids evige Mesterværker, og dannedes til at fatte det Skønne med samme Lyss, som det

Sande og Grundige⁶). I Suhms Levnet vil Grams Navn altid vorde ihukommet med fortient Ugtelse. Hvad han skyldte denne sin elskede Lærer, har han selv, endnu efter at fyrgetyve Aar vare henrundne, erkjendt⁷); og vi bør erindre, at det var ham, der dannede Suhm til Videnskabsmand, ham, der ved sin ypperlige Læremaade vedligeholdte sin Lærlings brændende Lyst til Kundskab, ham, der opflammede hans Kiærlighed til de Gamle, som aldrig ældes, ham, der, efter Suhms Ord, "udrettede, at han ansaae Læsning og Studering for en Belyst."

Meget ung blev Suhm Forfatter; og skjøndt det vel ei var hans første Ungdomsforsøg, hvormed han offentlig fremtraadte⁸), bære dog endeel af hans tidligste trykte Arbejder Umodenheds Præg. Vi maae imidlertid, i at bedømme disse Arbejder, ikke glemme Tiden, da de blevne skrevne; heller ikke er det dem, der have grundfæstet Suhms Hæder, dem, der have givet hans Navn Evighed. Mere end hine Ungdomsarbejder, af hvilke endeel vist ikke burde have fundet Plads blandt Samlingen af saameget Grundigt og Ypperligt, vidner om det, Suhm tidligen lovede og ærligen holdt, de saa Ord af Gram, som veiede mere end en heel Lovtale. Thi da man engang i hans Nærværelse spurgte: hvo der i sin Tid, naar han var borte, skulde optage hans Plads? pegede Gram paa den nitten Aars Yngling, sigende: der staaer han! — En Sammenligning er overflødig. Enhver af disse store Mænd gif sin egen Bei til Uds;

Delighed; men at Suhm har virket ulige mere, end Gram, vilde denne, om han vendte tilbage til Livet, ikke negte om sin yndede Lærling.

Vi kunne med Rette tillægge Suhm dette Navn; thi det var ved idelig Omgang med denne fieldne Lærde, og med hans berømmelige Samtidige, en Ancherfen, Lurdorph, Kosod Ancher, Langebek og flere, at Suhm først blev ledet paa den kritiske Historiekrivers Bane; ligesom det var Holbergs udødelige Navn og Skrifter, der først vakte Driften hos ham til at blive Forfatter⁹). Vi see i Suhms tidligste Arbejder, saavel hans vedvarende Kiærlighed til de gamle Classikere, og hvad disse have virket paa hans Aand, som en kiendelig Stræben efter at træde i Holbergs Fodspor og skrive i hans Smag, mere for Folket og for Verden, end for nogle saa Lærde. Herved dannede sig den dobbelte Side i hans Forsatter-Charakter. Blev end kritisk Grandforskning i Nordens Historie det store Maal, hvortil hans Livs Virksomhed vendte sig: saa aflod han dog ikke, at søge sin Hvile og Aandsvederqvægelse i Arbejder, der paa en let Maade sysselsatte hans Aand i Behandlingen af moralske og politiske Gienstande, eller saadanne, der høre til den saakaldte populaire Philosophie. Heri naaede han dog aldrig Holberg. Disse Aander vare dertil hinanden alt for ulige; og Suhm, der i sund Sands ikke stod tilbage for Holberg, og i Lærdom uden Tvivl overgik ham, kunde dog ikke maale sig med ham i den giennemtrængende Skarpsindighed og genialske Bittighed, hvorved Holberg,

forstod at giøre sig til Herre over ethvert Stof, han behandlede, og i det mindste ved Formen, han gav det, ganske at indtage sin Læser.

Suhm, skiondt vi see ham tidlig ophøiet over sin Tids og sin Stands Fordomme, var heller aldrig saa langt forud for hans Samtidige, som Holberg var det for sin Tid, og hans populaire Skrifter (hvortil vi ei ville henregne de nordiske Fortællinger) have aldrig gjort den Lykke, som Holbergs. Ikke desmindre indeholde de, skiondt tildeels under en mindre tiltrækkende Form, mangen ypperlig Lære, mangen gavnlig Sandhed og mangen saare træffende og karakteristisk Bemærkning, der vidner om en opvakt, selvtænkende Aand. Vi have Grund til at under- skrive den Mands Ord, der har givet os en i flere Henseender mærkelig Udsigt over Suhms Levnet og Skrifter, naar han om dennes moralske og politiske Smaaskrifter siger: "Philalethus ¹⁰) er god populair Philosoph, flog Menneskekiender, ikke for streng eller med overspændte Fordringer fremtrædende Sædelærer, ikke uheldig Satyriker over Menneskers Feil og Daarligheder; en oplyst og nidkær Patriot, der lempede det meste af hvad han skrev efter Norges Lærb. — En heel Deel af det, han skrev, var især beregnet efter Trondhiems Horizont; Meget er der ogsaa iblandt, som har blivende Interesse. Saa længe der er Normænd til, vil det blive paassionnet, at Ingen før Philalethus skrev saa lærerigt om Norges oeconomiske Lærb og om de Norske Fortie- nester af Videnskaberne."

Vi kunne ogsaa i Suhms politiske Grundsaetninger, i hans meget tidlig yttrede Mening om Adelsstanden, i hans kraftige anbefaling af Skrivefriheden, og i mangfoldige andre af hans offentlige Yttringer finde den frihedelskende, patriotiske, ved et grundigt Studium af de Gamle dannede Tænker. Jævnhed og sund Sands er det udmærkende Præg ved alle hans Skrifter; hans Tankegang og Foredrag har ofte noget eiendommeligt, der viser os Manden som han var, dansk i Aand og Sind, med en saare elskværdig Naturlighed, Beskedenhed og Velvillie; hans Stiil indtager os ikkeielden ved ædel Simplicitet, ved en naiv og hiertelig Beltaalighed. Meget af hvad han har skrevet vil derfor ikke let forældes, enddog det ikke er efter vore Dages Smag. — Hvo kiender ikke, for at vi dog skulle anføre eet Exempel, hine Regieringsforskrifter, som han har lagt sin vise Euphron i Munden? Saa simple de synes os, saa ukonstlede de ere fremsatte, saa indeholde de dog Kiærenen af al Statskunst, der vil gaae ud paa at giøre et Folk lykkeligt, og skaffe Tyrsten den Hæder, som den heldigste Erobrer aldrig naaer. De sige os mere, disse saa Sider, end mangan stor Bog i Politiken, og de aabne os et dybt Blik ind i den Mandes Siæl, der tænkte saa viist og ædelt over sit Fædrelands og alle Staters høieste og vigtigste Anliggender, og udtrykte disse sine Tanker saa frimodigt, saa diærvt og fyndigt. Havde han dog ogsaa, da han skrev dem, ikke taget i Betænkning at sige dem offentligt!

En mere glimrende Lykke, end noget af Suhms øvrige mindre Arbeider, gjorde og fortiente hans nordiske Fortællinger. Her brød han sig en ny Bane; og da Værket lykkedes Forfatteren af Sigrid, da hans Arbeider af denne Art ere heel originale, ville disse skønne Digtninger aldrig tabe deres Bærd, om endog senere Digtere frembragte lignende, med en mere fuldendt Form eller en høiere poetisk Interesse. Vi kunde her ikke ganske forbigaae disse vor udødelige Suhms mesterlige Arbeider, skiondt det er udenfor vor Hensigt at udvikle deres Fortienester fra Indholdets eller fra Formens Side. Men vi maatte i det mindste nævne dem, som noget af det Ypperste, Suhm har skrevet, og hvorved han allene var bleven udødelig, saalænge det danske Tungemaal varer; vi maatte i det mindste udmærke dem, som de i Sprog og Stil fortrinligste ikke blot iblandt Suhms digteriske Arbeider; men maaskee iblandt Alt hvad han har frembragt, som gjør Fordring paa en ædel og skøn Indklædning. Det er lettere at finde noget at dadle ved Opfindelsen og Sammensætningen i hine Suhmske Fortællinger, end at efterligne den Simpelhed, Reenhed og kydske Ynde, hvorved de endnu indtage danske Læsere, som for syrgethye har siden. De vare en sager Foraarsblomst, udsprungne ved Foden af Nordens stolte Eeg, der voxede frem, plantet af Suhm, omhyggelig opelsket af ham, indtil den bredte sin mægtige skyggende Krone ud over hele Fædrelandet, og vi saae Danstes Daad og vældige Bedrifter i de gamle Tider grøntes paa

ny i dens tallose Grene og Blade, et Minde om Fortids Kraft og Storhed hos vore Fædre. Mangen blandt Danmarks Sønner og Døttre, der læste om Sigrid og Alfsof, om Signes og Habor's over Døden seirende Elskov, har hiin Blomst frydet med sin simple Ynde og Skønhed. Endnu staaer den lige frisk ved Suhms Grav, og fletter sig selv i hans evige Hæderskrands.

Ja, mangen Blomst, mangen altid grønnende Løvgreen fletter sig i denne Krands; men vi kunne ei i denne Time beskue dem alle. Vor Hensigt er ikke at karakterisere Suhm som Forfatter, eller at opregne alle hans forskjellige Skrifter og bestemme deres Værd. Hvad han som Lærd i Almindelighed var, kan udfordre en egen Undersøgelse og Udvikling, hvortil her ikke er Sted, og som vi overlade den, der engang med Fuldstændighed skal beskrive hans Levnet. Vi betragte blot hans Lærdoms ypperste Fortieneste: hvad han ved den udrettede, hvorledes han anvendte den til Gavn for Videnskaberne i Fædrelandet, til dets Litteraturs Berigelse, og fremfor Alt til Nationalhistoriens Lær. — Vi have en Samling af Suhms mindre Skrifter, der indeholder det meste af hvad han har ladet komme for Lyset, med Undtagelse af hans store historiske Værker. Behøve vi vel mere, end at overskue Indholdet af denne Samling, for at see, hvor udbredt hans Lærdom var, hvor langt hans Aand fra al Eensidighed, hvor mange og forskellige Kundskabs, og Videnskabsgrene den omfattede?

Alt i disse femten Bind, der udgiøre Suhms
 Arbejder, er vel ikke, som jeg tilforn har anmærket,
 af lige Værd; men næsten Alt er skicket til Læsning for
 enhver nogenlunde dannet Mand; meget er fortræf-
 feligt i Behandling og Udførelse, og noget kan (som
 hine Fortællinger, som endeel af de historiske Charak-
 teerskildringer) regnes til den danske Litteraturs clas-
 siske Værker. Dertil kommer og, som en ikke ringe
 Fortieneste ved Suhms Skrifter, at hans Sprog
 er altid reent, og ofte kraftigt og kiærnesuldt, hans
 Stiil utvungen, jævn, naturlig, og dog ikke uden
 eiendommelig Charakter. Jeg har nylig omtalt de
 nordiske Fortællinger, der vare iblandt dem af hans
 Skrifter, som baade inden- og udenlands læstes mest,
 og skaffede ham den største Navnkundighed som For-
 fatter. De høre unegtelig til hans skionnestie og hel-
 digste Arbejder; men hvormeget skrev han dog for-
 uden disse, som blev læst med almindeligt Bifald,
 som fortiente det, som vi endnu læse, og som altid
 vil blive læst med Fornøielse og Interesse? — Jeg
 vil ingen enkelte Stykker udmærke; men kun erindre:
 at der ogsaa i hiin Samling af Suhms Smaafris-
 ter findes mange fortræffelige historiske Arbejder og
 kritiske Undersøgelser, og at blandt disse ingen mere
 end Anmærkningerne til den almindelige Verdenshi-
 storie ¹¹) vidne om hans dybe Værdom og ualmindelig
 udbredte Læsning i Historiens Kilder; ligesom Af-
 handlingen om Vanskelighederne ved at skrive den dan-
 ske Historie ¹²) vidner om, hvor vel han kiendte Hi-
 storietskriverens Pligter, og med hvilken grundig Ind-
 sigt og omfattende Kundskab han gif til sit store Værk.

Naar vi nu derhos mindes, at Alt hvad hiin betydelige Samling indeholder, alle disse Skrifter, hvorved han virkede saa meget paa Landsdannelsen, Smag og Litteratur i Fædrelandet, imedens han til lige naafadelig arbejdede for den lærde Grandfæter, er saa at sige kun hans Tritimers Bærk, kun lette Sysler, hvorved han udhvilede sig under det store Arbejde, som Danmarks Historie i et halvt Aarhundrede gav ham — naar vi betænke, at af de hundrede tusinde Bøger, som han eiede, var maaskee ikke en Tiendedeel, han ei havde enten giennemlæst, eller dog giennembladet og benyttet — naar vi derhos vide, at Suhm meget elskede det selskabelige Livs Glæder, og levede hverken allene for sig selv eller for Videnskaberne, men ogsaa for en talrig Kreds af Venner, for saamange, der søgte enten hans Omgang og lærerige Underholdning, eller hans Veiledning og Hielp: hvor høit stiger da ikke vor Beundring for denne Mand's grændseløse Flid og Arbeidsomhed! Hvor forbauses vi ikke ved at see, hvad denne Ene har kunnet virke; ved at betænke, hvad Mennesket, ved Anvendelsen af alle dets Kræfter, ved en klog Brug af Tiden, hvilken de fleste finde for kort, fordi de ei som Suhm forstaae at benytte den, er i Stand til at udrette. — Vi komme i det følgende til at tale om ham, som Danmarks Historieeskriver, og vende imidlertid tilbage til Betragtningen af nogle Hovedtræk i Suhms Skiebne, der udmærkede sig ved deres afgjørende Indflydelse paa hans hele Liv, paa hans videnskabelige Sysler og store Foretagender. Der til regne vi: hans første Giftermaal, hans Ophold

i Trondhiem, hans Samliv med Schønning, og senere i Tiden, hans Søns Død.

Vi kunne, og vist ikke uden Grund, antage, at den Idee, at indvie sit hele Liv til Videnskabernes Dyrkelse, meget tidlig er bleven vaakt hos Suhm. For den tilsidefatte han enhver Stræben efter Embeder, Titler, Rang, og hvad der i det borgerlige Liv giver Ære, Anseelse og Velstand; og forlod som Ungling den hertil ledende Bane, efter neppe at have betraadt den. Men uden den fuldkomne Uafhængighed, hvori hans heldige Giftermaal satte ham, vilde han dog aldrig have været i Stand til, hverken selv at udrette saa store Ting, eller at virke saameget for og ved Andre. Uden Kæren Angels Midler havde Danmark aldrig seet den stolte Bogskat, som bar Suhms Navn, maaskee heller aldrig de store Værker, som bringe det til Efterverdenen. Suhm afstod aldrig at erkiende dette, og hvor hans Levnet vedrøres, kan det ikke forbigaaes med Tausshed.

"Alt hvad Suhm og nogen Dødelig kunde ønske sig — melder hans Biograph — fandt han i Trondhiem. Her fik han en fortræffelig Kone, anseelige Midler, behagelig Omgang, et sundt Clima, Rolighed til at studere, og — en Ven." Denne Ven var Gerhard Schønning, og uden ham, uden det stille Ophold i Trondhiem, var Suhm, der i sit fire og tyvende Aar drog til Norge, uagtet alle øvrige heldige Betingelser, dog maaskee ikke bleven den store Plan for en Fædrelandshistorie saa tro, som han fra hiin Tid til sine sidste Dage blev det. I Schønning fandt

Han ikke blot en fortrolig Ven, men ogsaa en lærd og kyndig, af lige Iver og Barme for det fælles Vndlingsfag bestaaet Veileder. Hvor skönt, at see disse to Venner, sig selv nok, fiernede fra Samqvem med den øvrige Verden, at tænde Videnskabernes Lys høit oppe i det yderste Norden, der reise Saga et værdigt Tempel, at udvide og befæste det under stormen Mars trofaste og stadige Samvandring; og endelig begge paa een Tid at forlade dette deres rolige Fristed, for at arbejde og virke i Forening her i Danmark, som tilforn i Norge. Saaledes var det i Trondhiem, at den rette Grundvold blev lagt til Suhms store historiske Bygning; og Manden, som daglig opfordrede og opmuntrede ham til dette Værk, som ogsaa hjalp ham at lægge de første Grundstene, var han, der selv havde sat sig et lignende Maal, og ved hvis Minde vi stedse maae beklage, at han ikke levede længe nok for at fuldføre, hvad han saa værdig havde begyndt.

Endnu i een Henseende havde Suhms Ophold i Trondhiem vigtige Følger for hans hele øvrige Liv. Det var fornemmelig der, han lagde Grunden til en Bogsamling, der blev en af de største, kostbareste og mest udvalgte, som nogen enkelt Mand i Europa har bragt til Veie — ja har maaſkee endog blandt saadanne været uden Lige¹³). Var Suhm ikke kommen til Trondhiem, havde han ikke levet saamange af sit Livs vigtigste Aar paa et Sted, hvor han ikke kunde faae andre Bøger til Brug (og hvor utallige brugte og læste han ikke) end dem, han selv eiede: da var han

maaſkee aldrig kommen paa de Tanker, at anlægge ſit Bibliothek efter en ſaa ſtor og vidt omfattende Plan. Nu var det ikke blot, hvad der udfordredes til hans hiſtoriske Studium, men alt det bedste i alle Vidensſkabsſag, ſom han i Trondhiem Aar for Aar anſkaffede ſig; og da først en ſaadan Grundvold for en Bogſamling var lagt, er det ikke at undres over, at han, med ſin aldrig ſtillede Higen efter Kundſkab, ogſaa i Kiøbenhavn forøgede den i et ſtedſe vøxende Forhold.

Dette var ham ogſaa for fyrgetyve eller halvtredſindstyve Aar ſiden endnu langt nødvendigere, om han vilde have uhindret Adgang til al Lærdoms Hovedkilder, til de vigtigſte Skatte i alle Litteraturens Grene, til et fuldstændigt hiſtorisk Bibliothek, end det i vore Dage vilde have været. Dengang fandtes end ikke i Kiøbenhavn nogen Bogſamling, der enten var rig eller tilgængelig nok, for at tilfredsſtille Suhm i hans dybe, Alt omfattende Grandſkninger; og den ſørſte og vigtigſte, det ſtore Kongelige Bibliothek, var den Tid ei allene ikke offentligt, men endog ved Opſynsmandens ſnevre, uliberale Aand, ved hans Uvillighed og Utienſtagtighed, en fuldkommen død Skat, der ei engang for en Mand, ſom Suhm, ſtod aaben. Derfor, da et ſtort og rigt Forraad af Bøger var ham det aandelige Livs første Nødvendighed (ſaa have brugt deres Bibliotheker, ſom han), vedblev han at udvide den koſtelige Samling, han i Trondhiem havde anlagt; og ſaae derved endnu mere paa Bøgers Værd og Brugbarhed, end paa deres Mængde,

Da spurgte Suhm heller aldrig, hvormange Penge der medgik, naar Taler var om tre Ting: at lindre Medmenneskers Trang og Nød; at fremhjelpe Videnskaberne, understøtte deres Dyrkere, og bringe Lærdomsstatte for Lyset; at forøge sin Bogsamling med fortrinlige, udsøgte og ualmindelige Bærker. Forsynet havde begavet ham med timeligt Gods; men han var ogsaa, uden dog at eie Millioner, en af de faa Udvalgte, som det havde udseet til at anvende det, vi pleie at kalde Lykkens Gaver, paa den værdigste Maade, og saaledes at forædle den jordiske, forgængelige Rigdom, der ikke har noget Værd i sig selv, til en sand og væsentlig Lykke. For Suhm var Guldet aldrig mere end et Middel til at fremme det Gode i Verden, til at ophjelpe Lærdom og Videnskaber, til at forsøde Medborgeres ublide Kaar. Saaledes betragtede han den Overflod, en heldig Skiebne havde tildeelt ham, den Værdige, ikke som en unyttig Skat, kun bestemt til at vore og stedse forøges ved en Omsorg, henvendt ene til det Jordiske; ikke som Noget, der ved sig selv kunde give Mennesket høiere Værd, eller større Krav paa Agtelse og Anseelse (en almindelig Indbildning hos dem, der enten aldrig have kiendt noget høiere, end det sandfælige Liv, eller hvis Aand er bleven en Træl af Begierlighed og Guldthirst); men allene som en Forsynets Gave, hvis Værdi bestaaer i dens Anvendelse, som et betroet Gods, der var givet ham ihænde, for at gjøre det frugtbringende. Hvor ædel og høimødig en Brug han gjorde af denne Gave, hvor vær-

dig han anvendte de Midler, som han, efter hans egne Ord, kun havde Gud og sin Kone at takke for — dette behøver ingen Fortælling. Thi end er dog Erindringen om Suhms velgiørende Liv ikke uddød i Danmark; og har han end selv allerede for længe siden forladt os, saa forlades vi dog aldrig af hine stolte Mindesmærker paa Suhms næsten mageløse Opoffringer for Fædrelandet, for Videnskaberne, for Menneskeheden.

Jeg har nævnet den Bogsamling, der fra en ringe Begyndelse tiltog Aar for Aar i Omfang og Kostbarhed, og voxede til en Størrelse, der satte den i første Rang blandt Europas private Bibliotheker. Men dette var endnu ikke den største Fortieneste, Suhm havde af de fast utrolige Pengesummer, han anvendte paa sit Bibliothek ¹⁴), af den ædle Lidenskab, hvormed han sørgede for at gjøre det, ikke blot saa rigt og fuldstændigt, men saa udvalgt og brugbart, som muligt. Han samlede ikke disse hundrede tusinde Bind, hverken til egen Brug allene, eller for at prale med et aandeligt Liggendefæ. Det var for Fædrelandet, han opdyngede de store Lærdomsskatte; det var hans Medborgere, som de gav nede, oplyste og fornøiede i hans Levetid, og til hvis Bedste efter sin Død han indviede dem.

Det var Suhm, der gav Fædrelandet et offentligt Nationalbibliothek i Ordets fulde Mening, inden Regieringen gjorde det; og Historien skal ihukomme denne hans Belgierning imod Danmark, og taknemmelig berette den for Efterverdenen.

ved Siden af hiin Syvende Christians Kongedaad, hvorved han deelte den kongelige Bogskat, der nu er et af den danske Krones ypperste Klenodier, med sit Folk. Ja, naar Fremtiden engang, retfærdig og taknemmelig, skal veie enhver af Suhms de store Fortjenester af Fædreland og Videnskab: da vil den maaskee nævne denne som den største: at han af egne Midler samlede et Bibliothek, der kunde maale sig med Kongers og Fyrsters Bogsamlinger, og at han, med en Liberalitet, hvortil Historien neppe kan opvise Magen, overgav denne sin kostelige Eiendom til offentlig Brug, ja man maatte næsten sige til uindskrænket Raadighed, for sine Medborgere. Thi hvad er Lærdom hos den Enkelte, hvad ere Bærker, der skrives af Lærde for deres Jævninge, hvad er Hielp og Understøttelse, som rækkes disse — i hvor stort og skønt og hæderligt end alt dette er — imod et heelt Folks Dphsning, imod Culturens og Humanitetens Indpodning og Opbyggning hos en heelt Nation? — Og til dette høie og ædle Maal har ingen Enkelt hos den danske Nation virket saa meget, saa kraftigt, saa dybt indgribende, som Holberg ved sine Skrifter, og Suhm ved at aabne Videnskabs og Kundskabs Helligdom for hele Almenheden, ved at give enhver af sine Medborgere lige fri, lige beqvem Adgang til en Bogsamling, der indeholdt det bedste, det kostbareste, det mest udvalgte af vor egen og af Fremmedes Litteratur.

Hvor meget denne Suhms uskatteerlige Fortjeneste forøgedes ved den Naade, hvorpaa han saa

Fort før sin Død, indsatte Fædrelandet til Arving af hiin herlige Nationalkat, som paa engang, ved en Forøgelse af mere end halvtredstusindstyve tusinde Bind, ophøiede det kongelige Bibliothek til et af Europas største — dette er os Alle bekiendt. Saa er det ogsaa bekiendt nok, hvor rig og fortræffelig udvalgt den Suhmske Bogsamling var i alle Videnskabsfag, endog saadanne, der vare mest fremmede for Cierens Studier, saasom Lægevidenskab, Chemie, Mathematik — og Bøgerne, som bare hans uddelige Navn, skulle i Tusindetal vidne derom, saalænge den Gud, der to Gange i de mest truende Farer holdt sin Almagts Haand over Danmark's Nationalbibliothek, fremdeles bevarer det fra Undergang.

Men en eneste af det Suhmske Bibliotheks Rigdomme kan jeg dog ikke undlade at udmærke: den Samling af over halvtredie tusinde Haandskrifter, næsten alle hørende til Fædrelandets og Nordens Historie, der var saa rig og saa fuldstændig, som den maatte være for Suhm — for den Mand, der vilde udtømme og udtømte enhver Kilde, den mindste med den største, hvoraf Kundskab om vore Forfædres Levnet, Vilkaar, Skiebne og Bedrifter kunde søes. Derfor maatte han eie Alt, hvad han ikke i Originalen kunde erholde, i troe Afskrifter; derfor gav han i en lang Række Aar flere Islændere og Danske Underholdning, allene ved Afskrivning af alle de vigtige historiske Monumenter i Arne Magnussens, Rossgaards, Bartholins og Andres Samling.

ger, der findes paa Universitetets og paa det kongelige Bibliothek. Derved opstod denne ypperlige og fuldstændige Samling af Haandskrifter til den nordiske Historie, der saaledes ved Suhms Omsorg ligesom fordoblet, bevaret og gjort mere tilgængelig, nu indlemmet i den store kongelige Manuskriptsamling, indbyder Nationalhistoriens Dyrkere til Grandfæring og Benyttelse ¹⁵).

Efterat have betragtet disse vor store Suhms evige Fortienester af Videnskaber og videnskabelig Cultur i Danmark; efterat have seet, hvorledes han, i Forhold til sin Evne, anvendte mere, end nogen Monark i Europa, paa at berige sit Fædreland med Litteraturens ypperste Skatte, dem han paa den ædelste Maade deelte med sine Medborgere; efterat have erindret os, hvormeget han ogsaa ved egne Arbejder virkede til almeen Oplysning, uden nogenfinde at slippe sit Livs det store Maal: Fortællingen af Forfædrenes Bedrifter, af Syne — maae vi vel allerede erkiende, at denne Mand, der saaledes fra sin tidlige Ungdom levede enhver Dag af sit Liv for Udødeligheden, var eneste i Norden. Men det er langt fra, at vi, ved at tale om hans Skrifter, om hans Bogsamling, om de Bærker, der skylde hans Genie og hans Flid, eller dem, der skylde hans høimodige Opoffringer deres Tilværelse, have udtømt, hvad der var at sige om Suhm, Videnskaberens første Ben i Norden. Thi dette skionne Hædersnavn, som han fik og fortiente, erhvervede han sig ikke blot ved hine udødelige Gier-

ninger, men ogsaa ved den velgiørende Indflydelse, som han i et stort Tidrum af sit Levnet havde paa Videnskabernes og hele Litteraturens Blomstring i Danmark.

Denne Indflydelse, stor og kraftig og vidt udbredt, fordi Suhms ypperlige Aand ikke notedes med at glimre, men vilde lyse og opvarme — denne Indflydelse havde han, ved den vennelulde Yndest, han skienkede enhver Videnskabsdyrker, ved den Opmuntring til litterarisk Virksomhed, som hans Exempel frembragte, ved det Liv, den Lyst, han udbredte vidt omkring sig i den videnskabelige Verden, der i ham eiede ikke allene en Beskytter, men en Fader. Han var ligesom et Foreningspunkt for al Lærdom og Videnskab og Vittighed, der fofiredes i Danmarks Hovedstad og udgik fra den. Ham var enhver Musers Søn velkommen; til ham kunde de ty om Hielp, om Raad, om Veiledning; hans Huus stod dem aabent, ligesom hans Bogsamling; og hans blide Omgang, hans venlige Opmuntring var for Mange endnu langt mere, end de rundelige Gaver, han uddeelte, uden at adspørge andet, end sit Hierte.

Thi da han mistede sin eneste, sin hoit elskede Søn, en Søn, hvis Ungdomsbaar lovede i ham en Mand, hans store Fader værdig — da kaarede Suhm de danske Muser til sine Pleiedottere, og enhver Fædrelandets Søn, der tiente med reen Iver i deres Helligdom, kunde i Suhm finde en kiærlig, en vel-

giørende Fader. Derfor saae man ham ei allene æret og agtet i den Kreds af ældre, prøvede Benner, til hvilke han, ædel og trofast i Benskab, som i al sin Daad og Færd, sluttede sig med sit Hjertes hele Jnderlighed, vandrede jævnsides dem i uforskyret Enighed paa den daadfulde Bane, og blev dem tro indtil Graven — denne Kreds, hvori Ravnene Schøning, Lürdorph, Langebek, Hielmstjerne glimrede. Men man saae ham ogsaa hædret og dyrket og elsket af enhver blandt de yngre Lærde, Digtere og Videnskabsmænd, der fremstode i hans Tid, og alle klyngede sig om den vise, vennesalige Olding, som elskende Lærlinge om en æret og ærbørdig Mester. Derfor saae man ham ikke blot nyde en glimrende og kold Ravnkundighed, eller, mættet allene af Eren, at undvære Kiærligheds Betsignelser. Hans Liv vandt venligt og smilende hen, som en sølvklar Bæk giennem yndige Blomsterenge; han var elsket i alle Stænder fra Thronen til Hytten, og Fiender eller Avindsmænd har han aldrig engang kiendt af Navn. Om ham kunne de store og herlige Ord siges, som ere Fyrsters bedste Løn og skioneste Hæder: at han eiede sin Nations Kiærlighed, og tog den med sig i Graven. Thi vi have seet Danmark sælde Taarer ved Suhms Grav, og omkring den stode alle danske Videnskabsmænd med Sorg i Hjerte og Afsyn, som en Sønnestof omkring den elskede Faders Lig.

Saaledes levede Suhm for Fædrelandet, for Videnskaberne, for Nationalhistorien sit lange, daad-

fulde, berømmelige Liv; saaledes var han i hine Dage, da Litteratur og Videnskabelighed i Danmark blomstrede vel saa frodigt, som i vore, en af deres mest velgiørende Beskyttere; saaledes reiste han sig, i den Bogsamling, der i mere end tyve Aar stod aaben for Almeenheden ¹⁶), og i de talrige Skrifter, hvorved han i et halvt Aarhundrede virkede paa Litteraturen, det usorgængelige Minde, ved hvilket vi nogle Dieblif have dvælet. Men vi have endnu kun beskuet de to Sider af et Monument, varigere end noget, som ved Hænders Gierning kan opreises. Vi have endnu hverken omtalt de store Værker, hvori Danmarks Historieffriber selv har foreviget sig, eller dem, som uden hans fyrstelige Gavnildhed ikke havde seet Lyset. Det var ham ikke nok, at Trykningen af hans egne vidtløstige Arbejder kostede ham store Summer; han vilde ogsaa bidrage til, at de historiske Kilder selv skulde vorde tilgængelige for enhver, som efter ham vilde benytte dem til Grandforskning i Fædrelandets Historie.

Det ypperlige Værk, som (efter hans Biograph's Ord) bærer Danstkes Navn og Hæderlighed saavidt det latinske Sprog rækker, og vil vare ved saalænge der er et dansk Folk og latinsk Tunge-maal paa Kloden, ogsaa dette skylder for en stor Deel Suhms patriotiske Iver sin Tilværelse. Den herlige Samling af Kilder og Brudstykker til den danske Historie ved Middelalderens Krønikeffriber, som vi besidde under Navn af *Scriptores rerum danicarum*, tilbød Suhm med mageløs Vædel-

modighed at ville allene bekoste, saaledes at al Udgift skulde være hans, al Fordeel tilhøre Udgiveren, hans Ven Langebek. Uagtet dennes heldigere Aaar siden gjorde dette ædle Tilbud overflødigt, bliver Vren og Suhms; og efter Langebeks Død har han, med betydelig Opoffring af Tid og Møie, fortsat det, udgivet det paa kongelig Bekostning fra det fjerde til det ottende, siden hans Død usuldendte Bind, og udstryet det med et rigt Forraad af Oplysninger og Anmærkninger. Ved Meddelinger af hans store Forraad af Haandskrifter, ere sex Bind danske Samlinger til vort Fædrelands Historie komne for Lyset¹⁷). Otte islandske Sagaer, i ligesaa mange Qvartbind, bekostede han udgivne og trykte¹⁸). Hans Iver for at udbrede Lys over Historien indskrænkede sig hverken til Norden, eller Europa; men udstrakte sig endog til det fjerne Østerland. Abulfedas arabiske Aarbøger i fem Qvartbind, ypperlig og prægtigen udgivne efter Reiske ved Adler, er et Bærk, som vilde gjort enhver af Europas første Monarker Vre, om nogen iblandt dem havde bekostet det — men dette Bærk udkom i det lille Danmark, og Suhm havde Billie og Evne til at gjøre, hvad ingen Monark, hvad ingen af Fyrsterne i Reiskes Fædreland, hvad hele Tydskland ikke vilde paatage sig. Og hvorledes var den Skat, hvoraf hiint stolte Bærk fremgik, kommen i Suhms Børge? — Derom skulle Samtidens og Fremtids Lærde vidne, naar de tye til v o r t Nationalbibliothek, for at drage Reiskes efterladte Lærdomsforraad frem for Lyset.

Han døde, denne Tydsklands classiske Lærde, som han havde levet, uden Midler. Den eneste Arv han efterlod sin uforsørgede Enke, var en uskatteerlig Samling af Haandskrifter, af Oversættelser, Oplysninger og Anmærkninger til arabiske, græske og romerske Skribenter. Hun bød Keiseses Fædreland disse Frugter af hans dybe Lærdom, af hans hele Livs Grandskninger — Tydskland, der skyldte denne udsædige Lærde saa uendelig meget, havde intet tilovers for hans Efterladte. Da vendte hun sig til Danmarks Suhm; til ham, der forenede det reneeste, det høieste Borgerind med en ædel Barme for den hele Mennekehed; til ham, der var Fædrelandets ægte Son, og tillige Borger i Videnskabernes hele store Rige; og hun fandt hos ham, hvad hun forgieves søgte hos Konger og Fyrster: den rundelige Understøttelse, der sikrede Keiseses Enke en kummerfri Alderdom ¹⁹), og skienkede Suhms Fædreland den kostelige Eiendom, der, saaledes erhvervet, blev et ædlere, et værdigere litterarisk Bytte, end noget af dem, vi i vore Dage have seet at raves ved Baabenmagt og Krigslykke. — Jeg standser her ved denne prægtige Blomst i Suhms Mindekrands; thi jeg har alt længe følt min Eone for svag til at aftegne endog kun dens yderste Omrids; jeg har længe følt, at Emnets Rigdom og Storhed overvælder min Stræben efter at optage det i en Skildring, i hvilken jeg blot har villet betegne nogle af de mest fremlysende Træk i den evige Mindeskrift, som Historiens Muse har sat over sin elskede Son. Men kunde jeg nærme mig dette Minde, opreist af Nor-

dens Elie selv i hendes inderste Helligdom, og forlade det, uden at dvæle et Dieblif ved de Værker af Suhm, hvormed hun har prydet dets Fodstykke? Kunde jeg tale om Suhm, og forbigaae hvad der ligesom var Siælen i hans aandelige Liv, og ikke nævne hvad han har udrettet for vort Fædrelands Historie? — Kunde jeg dette, da jeg i saa mange Aar med Forundring og Vrefrygt og Kiærlighed og ydmyg Følelse af denne Mand's Storhed har betragtet disse Arbejder, hvori han med en Fuldstændighed, der næsten ikke levrer nogen Esterhøst, har nedlagt Frugten af de dybeste og videste Grandforskninger i Nordens Historie, som nogen Mand endnu har foretaget sig?

Naar vi da ville betragte Suhm som Historie-skriver, og i Særdeleshed hans Arbejder i den norske Historie, er det ligesaa billigt, som magtpaaliggende, at vi ikke bedømme ham ved Sammenligning med Andre, men efter det, han selv var, det, han selv har frembragt. Han var ingen Thucydides, ingen Macchiavelli, ingen Robertson, ingen Müller — han var Suhm, og han har sørget for, at dette Navn, ufordunklet af noget andet, vil nævnes til de sildigste Tider af Historiens Dyrkere med hellig Agtelse.

Det Maal, han havde sat sig, da han først fattede den Idee, at oplyse Fædrelandets og Nordens Historie, det blev han uroffkeligen tro, og vandrede et halvt Aarhundrede paa den af ham valgte Bane. Vi kunne ikke med Billighed fordre, at denne

skulde have været anderledes affat; thi sikkerlig havde Suhm virket langt mindre, om han i sine historiske Arbejder havde taget en anden Wei, end den, hans Aand og dens tidlige Retning foreskrev ham. I ethvert stort og betydende Foretagende vil den altid udrette mere, der med Frihed følger sin egen Genius i Anvendelsen af sine Aandskræfter, end den, som tager sig Andre til Mønster, og vil tilegne sig en fremmed Aand. Dette i det mindste kan vel siges dem, som mene, at Suhm burde have skrevet Danmarks Historie paa en anden Maade, end han gjorde det; at han burde have offret mindre Tid og Arbejde til Historiens kritiske Undersøgelse, mere til at fortælle den i et sammenhængende konfirmæstigt Foredrag. Lettere havde dette været ham, lettere at skrive den danske Historie efter Holbergs eller Mallets Maade, og Suhm var da, med mindre Arbejde og Selvfornægtelse, bleven ulige mere læst, end han nu er det; men vi havde da ikke eiet disse Bærker, som der maatte en Suhm til at frembringe; Fædrelandet, Historien og dens rette Dyrkere havde vundet langt mindre. Hvad vi kunne ønske er, at Suhm ikke havde ladet sit kritiske Studium hartad fordunkle det ypperlige Talent til Historiens Fortælling, som vi, langt fra at negte ham, med lige stor Glæde og Agtelse erkiende.

Det er sagt mere end een Gang, og vel ikke uden Grund, at Danmark endnu savner en værdig Nationalhistorie; det er ogsaa sagt af en Danst, som heller ikke har viist Suhms Minde den skyldige

Erbsødighed: „at til et saadant Værk var hans indvortes Evne kun ringe ²⁰).“ At fælde slig en Dom efter vilkaarligt Tykke, er lettere, end at belægge den med Grunde og Beviser. Vi ere ingenlunde berettigede til den Paastand, at Suhm ikke kunde givet sin Historie en suldkommere Form; thi Evnen hertil har han ofte nok lagt for Dagen — eller ville vi negte, at han i mange Stykker af sit store Værk (helsi i dets første Dele), i sit korte Udtog af den danske Historie (som den udsødelige Müller efter Fortieneste har berømt ²¹), og som heller ikke endnu er overgaaet), i flere mindre Skrifter, hvori enkelte Dele af Fædrelandets Historie ere behandlede, har viist, at han ikke blot forstod at samle og drøfte, men ogsaa at fortælle med Liv og Aand og Sandhed?

Behøve vi fremmede Bidnesbyrd, for at gaae den Indvending i Møde, at vi ei med fuld Upartiskhed kunne bedømme en Forsatter, som Fædrelandet fylder saameget: da kunde vi fylde mange Sider med saadanne. Vi ville noies med at anføre til et Exempel, at det i et af Tydsklands bedste kritiske Blade er sagt om Suhms Historie: „at den ikke blot bærer umiskjendelige Præg af den største og omhyggeligste historiske Nøiagtighed; men ogsaa vidner om den modenste Dømmekraft og om en ægte historisk Smag, der veed strax at fremstille Begivenhederne fra den interessante Side og bringe Alt i en saadan Forbindelse, at selv dunkle Optrin sees i et tilstrækkeligt Lys.“ ²²) Dette gielder i Særdeleshed om den første Deel af Danmarks Historie, om

hvilken han selv med Sandhed kunde sige: at den indeholder en fuldstændig og tro Skildring af vore Forsædres Tænke og Handlemaade, saa og en, om ikke i alle Begivenheder, saa dog i det Hele tilfredselig Fortælling af deres Bedrifter, i hvilken han „har villet skrive efter alle gamle Historiekriverss Biis; nemlig fortælle mere og domme mindre, gjøre et Heelt af det altsammen, indflette de saa Betragtninger i Historien selv, og lade dem saa at sige fødes af sig selv; korteligen, overlade meget til Læserens egen Tanke og Flid.“²³⁾

Om vi derfor ikke i eet og Alt ere enige med ham, om vi troede, at Nordens ældste Historie maaskee tildeels kunde betragtes og fremstilles fra et andet Synspunkt, hvor dens mythiske poetiske Deel næriere skielnedes fra den factiske, eller egentlig historiske, og at Suhm maaskee har anvendt alt for stor Flid, alt for møiesuldt et Arbeide paa at bringe Bished der ind, hvor den aldrig nogenstunde kan opnaaes: altid maae vi dog erkiende, at han ikke allene har lagt en Grundvold for den gamle nordiske Historie, saa dyb og fast, som Ingen før ham har kunnet lægge den; men at han og selv paa denne har opført en Bygning saa stor og skion, at der vil en saare klogtig og vel begavet Messer til at overgaae ham i dette Værk. Jeg vil ikke tale om den skionne, kraftige Fremstilling, om det rene, simple og værdige Foredrag, hvormed Suhm fortæller de gamle Begivenheder. Men ogsaa herved har han viist, hvor dybt han var trængt ind i den Histories

Mand, han vilde skrive, og hvor vel han har for-
 staaet at opfylde, hvad han selv fordrede: „at Hi-
 storien saaledes bør fortælles, at enhver Læser kan
 finde, om hvilken Tidsalder ham da fortælles, og
 ligesom tænke sig over i den.“²⁴)

Jugendlunde er det vor Hensigt, i det vi lade
 Suhms Fortienester af Fædrelandets Historie veder-
 fares deres fulde Ret, at ville tillægge ham andre,
 end dem, han virkelig besidder, eller give ham anden
 Berømmelse end den, vi kunne lade Sandheden selv
 udsige. Denne Udødelige, hvis Navn, da han le-
 vede, var paa Alles Tunger, og hvis Rygte havde
 naaet til Europas fierneste Lande, vandrede selv paa
 den stille Bøffedenheds Bei, og var den, som vidste
 mindst af, hvormegget Krav han havde paa Samtids
 Taknemmelighed og Efterslægtens Hæder. Saalidt
 han, hvis han endnu var iblandt os, vilde fundet
 Behag i, at Nogen tillagde ham andre Fortienester,
 end hans egne: saalidt kunde det somme sig for os,
 at ville smykke saa stor en Mand med laante Fiedre.
 Suhm gif sin egen Bei i at bringe den danske Histo-
 rie for Lyset i en ny Skikkelse. Med Anvendelsen
 af alle de Midler, som kunne tænkes at staae en
 Historieskriver til Tieneste, med de møisommeligste
 Forberedelser, som borttog mere end tredive Aar af
 hans Livs kraftfuldeste Alder, gif han til dette Ar-
 bejde, hvori han ikke vilde nøies med at udfylde,
 forbedre og fuldføre hvad Andre for ham havde
 frembragt; men som han vilde optage fra Grunden
 af, for at opføre, paa egne Grandfkninger, en heel

ny Bygning. Vi beundre den frugtbare, aldrig trættede Flid, hvormed han, imedens mangehaande Arbejder af anden Art vare hans Hvile, arbejdede sig igiennem en uhyre, chaotisk, paa tusinde Steder adspredt Masse af historiske Materialier; vi beundre den store Rigdom og Mangfoldighed af Kiendsgierninger, som han har bragt for Dagen af ubenyttede, for en stor Deel ukjendte Kilder; vi beundre det Liv og den Friskhed, han selv under de tørreste, moiesmeligste og mest trættende Undersøgelser kunde bevare i sin Aand og i sit skriftlige Foredrag — vare ikke hans Sigrid, og Bøgerne om Odin og om de nordiske Folks Oprindelse omtrent samtidige? — Men vi dølge derfor ikke, at det maaskee havde været til ikke ringe Fordeel for Suhms Historie, om han tidligere havde begyndt at udarbejde den, og efterhaanden, imedens han samlede sit store historiske Forraad, ogsaa fremmet Værket selv.

Det er vigtigt for Historieskriveren, at ikke Stoffet, som han ved sin fortællende Kunst vil fremstille i en værdig og harmonisk Form, overvælder ham, at ikke Mængden af mindre vigtige Materialier skal fortrænge eller skade Enheden i hans Værk, og at ikke det moiesfulde Arbejde, hvorved han af saamange, tildeels slette og urene Kilder maa samle og udlede sit Forraad, skal svække den dannende Kraft, ved hvilken han skal sammensløbe de enkelte, adsplittede, usammenhængende Kiendsgierninger i en ædel og reen Konstform. Suhm anvendte sine bedste Aar paa de tørreste og vidtløftigste kritiske

Undersøgelser; sildig, i en Alder af over halotred-
 findstyve Aar, da han alt havde udgivet ni Qvarts
 bind af sine Forarbejder, begyndte han at udarbejde
 sin Danmarks Historie. Med en Flid og en samvit-
 tighedsfuld Omhyggelighed, næsten uden Lige, gien-
 nemgik han Bøger i Tusindetal, og af Haandskrifter
 og Brevskaber Alt hvad der var ham muligt at op-
 spore, for at bringe Kiendsgierninger og Begiven-
 heder for Dagen, og giennem Fortidens vildsomme,
 svagt belyste Labyrinth, bane sig Vej til Sandhed og
 Visshed i den nordiske Historie.

Men kiendeligt er det, at under dette næsten
 uendelige, yderst trættende Arbejde, som han uden
 Afbrydelse fortsatte i tredive Aar, havde hans Aand
 vel ikke tabt dens Styrke og Klarhed, hans Phanta-
 sie ikke Eonen til at modtage et levende og lignende
 Billede af Tider og Handlinger; dog var Kraften
 hos ham til at fremstille disse i en klar Orden og i
 pragmatisk Sammenhæng, ikke mere saa usvækket og
 virksom, som vi maatte ønsket den Mand, der med
 saa udmærkede Eoner og saa anstrengende Arbeids-
 somhed havde offret sit hele Liv til det store, hæder-
 fulde Foretagende. Kiendeligt er det, at han, ved
 den langvarige, uafbrudte Syslen med at bringe
 Materialier til Veie, og med denne Syssel bestandig
 for Die, lod sig beherske for meget af Historiens
 Stof, eller anvendte ikke Virksomhed nok paa at
 bringe det i en eiendommelig, skion og anskuelig
 Form. Derfor see vi ogsaa, at han stundom vel
 meget forsømte Sprog og Stil i sine store historiske

Bærker, og det paa selvsamme Tid, som han skrev sine classiske Fortællinger i et reent og værdigt Sprag. Heller ikke kan det undgaae vor Opmærksomhed, at ligesom Suhm mere og mere fordybede sig i at samle det historiske Stof, der bliver rigere og vidtløftigere, jo længere man naaer frem i Tiden, saa tabte han ogsaa mere og mere den Kiæde af Syne, der skulde slynget sig igiennem Stoffets Brudstykker og forenet dem, i større og mindre Partier, til et harmonisk Heelt. Vi finde derfor især i de sidste Dele af Suhms Bærk den Blanding af udarbejdet Fortælling og raae historiske Brudstykker, som betager det Formen af et fuldendt Arbejde.

Dette var en nødvendig Følge deraf: at han, om ei i sine Grandstæninger, dog i deres Benyttelse under Historiebeskrivningen, udbredte sig alt for vidt, og saaledes drog ind i Danmarks Historie meget, der kunde siges, at være den ganske fremmed; at han gik alt for meget ind i de enkelte samlede Kiendsgierninger; at han ikke vilde lade nogen af dem forsoinde af sit Bærk, og ansaae dem alle for værd at bevares; endelig at han, ved at holde sig med alt for stor Strengthed til Aarsfølgen, berøvede sig selv Evnen til pragmatisk at forbinde Begivenhederne og fremstille dem i sammenhængende historisk Fortælling. Disse Mangler kunne vel ikke tillægges Suhms Fædrelandshistorie uden for saavidt, som man vil betragte den, ikke som en Kronike, der ingen Paa-stand gjør paa konstigtig Fremstilling, men som en Historie, eller et Bærk af den fortællende Konst.

Men det er ogsaa kun, fordi vi hos Suhm finde saa meget af det, vi fordrer hos en Historieforfatter, fordi han uenigtelig besad, ikke ringe, men store Evner til at kunne have frembragt et langt fuldkomnere Værk, og fordi vi ei tilbørligen kunne hylde Suhm og hans store Fortjenester, om vi ikke fremfor Alt hylde Sandheden, at vi her have berørt hine Mangler. Vi kalde dem Mangler, ikke Feil; thi de minde os mere om, at der i Suhms Værker fattes Noget, som vi ønskede at finde der, end at de have Ufuldkommenheder, som kunde forringe Værdien af det, han har givet.

Naar vi da med Upartiskhed have erkiendt, hvad Suhms store historiske Værker savne, for at være fuldendte Arbejder, bør det ei være os formeent, at fremsætte, hvad der kan siges til deres retfærdige Berømmelse. Betragte vi dem endog kun som en Samling af Forarbejder, som et Gemmested for Alt, hvad der fra den fierneste Oldtid til langt ned i Middelalderen kan udfindes til Oplysning for den danske Historie, til dens fuldstændige kritiske Fortælling — hvor maae vi da ei forbauses over den rige Skat, som ved en eneste Mand's Flid og Nøie er bragt for Lyset? I to og tyve Dvartbind ²⁵) har Suhm nedlagt dette store Forraad til Danmarks Historie — og hvo maatte ikke beundre Mandens overordentlige Arbeidsomhed (langt mere endnu ved at mindes, hvormegret andet han skrev, og hvor uendelig meget han læste), hvis hans Arbejde endog havde været indskrænket til at samle og ordne hiint

Forraad, som et Aftryk af Historiens Kilder? — Men da kiende vi ikke Suhms Danmarks Historie og de kritiske Bærker, der forudsendtes den, om vi giøre os et saadant Begreb om dens Indhold. Der er næsten ingen Side blandt de mange tusinde, hine Bøger indbefatte, som jo har kostet Suhm Grandsteningens og Kritikens Nøie. Ingen Kiendsgierning er fremsat, ingen Tildragelse fortalt, ingen Charakter bedømt, uden at han har fremsøgt Alt, hvorved de kunde oplyses, sammenholdt de forskjellige Beretninger, kritisk undersøgt dem, og, hvor han ikke troede at finde afgjort Visshed, meddeelt hvad flere have optegnet og dømt om een og samme Handel.

Vil Nogen sige, at dette ikke gielder overalt om Suhms Historie, og i Synderlighed fremvise dens sidste Dele som Beviis paa, at endeel i den kan modtage Rettelse og Forbedring, da spørge vi: hvor viser man os saa stort et Arbeide af den Natur, der kunde siges at være uforbederligt? Ja vi kunne spørge: hvor mange Historiekrivere kan man fremvise, der have bragt mere Sandhed for Lyset i et Stof af den Indskrænkning, som et saa lidet Lands Historie nødvendig maa have, end Suhm, hvis colossalske Bærk i Omfang vel er et af de største egne Arbeider, som een Mand har frembragt i Historien, og hvor dog Kritik har fulgt Grandsteneren paa hans hele, lange, møiesfulde Vandring?

Derfor skal denne Roes evig følge Suhms, Historiekriverens, Navn, at han foretrak det Grun-

dige, det Simple, det Gavnende, for det Glimrende og Blendende, Grandfkning og Sandhed for spillende Bid og forfængelig Klogt; at han foretrak det saare tunge og møisomme Arbeide, at udrede alt det Forvirrede i den danske Historie, at bringe det Skiulte for Dagen, at samle de adspredte og ubekiendte Materialier, for det langt lettere, i Verdens Dine mere lønnende, at benytte sine Forgængere og de nærmeste Kilder, til at give Mængden en let og behagelig Læsebog i Hænde; endskiøndt det sidste vilde erhvervet ham en langt større Kreds af Læsere, og i denne et langt mere udeelt Bisald, end han ved det første var i Stand til at erholde. Han vilde hellere arbeide for Historiens lærde og kyndige Grandfkere, for dem, som kunde benytte hans Flid og Kritik — han vilde hellere frembringe et Værk, der er at betragte som en Grundvold og Hjørnesteen for den danske Historie, end skrive denne til Behag for et større Publicum, men uden at udtømme dens Kilder, og saaledes kun giøre en halv Gierning. Ere derfor end hans Arbeider ikke for Alle, og kunne de ei være Alle tilpas: saa bør dog enhver, som elsker Alvor og Sandhed i Historien, enhver, som med Flid vil studere Fædrelandets, enten for selv at worde kyndig i Fortidens Tildragelser, eller for at træde i Suhms Fodspor, og fremsætte dem i sand og værdig Fortælling, taknemmeligen erkjende: at det er for dem, han har arbeidet, for Videnskaben og Fædrelandet, han har opoffret sit Liv, og maaskee en mere glimrende Forfatter-Naankundighed; at det var ham, der ved halvtredsfindstyve Aars Arbeide har banet en Vej for

Danmarks kommende Historieffrivere, som de neppe ville finde saa ryddelig, eller saa beqvem i nogen anden Historie, som nævnes kan. —

J saa Træk har jeg nu søgt at oplive Erindrungen om, hvad Suhm var som Forfatter, hvad Fædrelandets Litteratur og Historie skylder ham, der offrede dem et langt, virksomt, daadsuldt Liv, et halvt Aarhundredes daglige Grandfkning, og Anvendelsen af fyrstelige Midler. Dog, hvorlangt fra, at jeg har sagt Alt, om jeg ikke veed mere at sige om Suhm, end dette! — Skøndt det allerede er saa meget og saa stort, at min svage Evne kun med Andseelse har vovet sig til en saa ophøiet Gienstand. Har jeg talt om Suhm, den Gode, den Elskværdige, den Belgiovende? Har jeg med Fuldstændighed skildret den Mand, der i mere end en Mennekes alder var Videnskabernes og deres Dyrkeres faderlige Beskytter og Belgiorer i Danmark? Har jeg tegnet Eder hans Billede, som det endnu, helligt og uforgængeligt, lever i saa Manges Hjertes, der saae ham fra Ansigt til Ansigt, hvis Beundring han fængslede, hvis Høiagtelse, hvis Kiærlighed, hvis Taknemmelighed han vandt for evig, ved hans Aands de store, herlige Gaver, ved hans lige fældne Lærdom og Beskedenhed, ved hans Hjertes milde, elskværdige Dyrer, som giennemlyste hans Afsyn, hans Tale, hans Udsærd og Handlinger, hans hele af Gud velsignede Liv? — Har jeg tegnet eder dette Billede, som jeg, der allene i hans Levnet og hans Gierninger har

Kunnet elske og beundre ham, dog aldrig var i Stand til at fremstille saa lignende og træffende, som de, der levede med Suhm, og endnu leve med os? — Nei! hverken har jeg gjort det, eller vil jeg vove mig til et Foretagende, ved hvilket jeg maatte frygte, ei blot eders Mishag over min Tillid til en Eone, jeg ikke besidder, men ogsaa min egen Fortrydelse over at have handlet imod den Vrefrygt for Suhms Minde, der aldrig døer i min Siel.

Jeg vil ikke skildre denne Udødelige for Eder, da hverken jeg besidder den Duelighed dertil, som I kunde fordre af mig, eller I mangle Eonen til at beskue Manden, som han var, i hans Levnet, i hans Gierninger, i de uforgængelige Minder, han har reist sig i Historien. Disse vil jeg bede Eder, at falde levende frem i Eders Siæle; i dem vil jeg bede Eder læse de Træk af Suhms Charakter og Personlighed, som der staae prægede for Evigheden, og klarere, lysere, mere læselige, end i den heldigste Dørførelse. Jeg vil bede Eder giennemgaae hans hele Levnet — der skulle I finde den fromme, vise Vædning, den oplyste Videnskabsmand, den utrættelig virksomme Lærde. Der skulle I lære, at han var mere end Bogskriver, mere end Verdensmand, mere end Lærd og Lærdes fornemme Beskytter: at han var et sielent, ædelt Menneske, en reen og kraftig Natur, der fri og selvstændig i Tænkning og Handling, uden at hylde nogen anden Myndighed, end Sandhedens, gif Livet igiennem med gudhens-given Fromhed og Tro, med sindig Munterhed og

lystlig Alvorlighed, med en aldrig trættet, aldrig standsende, stedse til et stort og ædelt Maal henvendt Virksomhed, med et godmodigt, velgiørende, mennesskiærtligt Sind, aabent for alle blide og sømme Følelser, aabent for Livets Glæder og Nydelser, men ogsaa for enhver den ædlere Mennesskieligheds Fordring, for Medmennesskers Tarv og Trang, for alt det Gode og Gavnlige, der paakaldte hans Hjelp og hans Evner for at vorde fremmet.

Naar J da have skuet denne fieldne, store Mand, som han var i Levnet og Daad, i Aand og Id, i Hiertelag og Handlinger — naar J have seet og beundret Alt hvad han var for sin Samtid, Alt hvad han for Fædrelandet gjorde og virkede, der vil vare og bære Frugt til de seneste Slægter; og J da tillige see, hvor beskeden han var i al sin Storhed, hvor stille han vandrede paa Udsødeligheds glimrende Bane, hvor langt han var fra al Stolthed af sine Fortienester, hvor langt fra at ville nedtrykke Andres, eller have sig paa Nogens Bekostning; ja hvor langt han var fra at ville fordunkle selv det ringeste Navn, saaledes, at han langt hellere havde sat sit eget i Skygge, om han havde kunnet dølge dets Glands: naar J have seet alt dette, da ville J mindes, at dette var Suhms Aand, og at denne Aand var dansk. Thi vel er det al ægte Siælsstorheds Bæsen, at den seer paa det Virkelige, mere end paa Skinnet, at dens Stræben gaaer ud paa kraftig Handling, og ei paa at erhverve sig Handlingers Glands: men dog kunne vi vel berømme os af, at

det altid har været danske Mænds Tænkeviis og Hand-
 lemaade at virke det Store, det Edle, det Gavnrige
 i Stilhed, og, langt fra pralende Selvroes, at nøies
 med det Lov, som Selvbevidsthed meddeler, det
 Ereminde, som reises i Medborgeres erkjendtlige
 Hjærter.

Saa tænkte Suhm, saa tænkte Mange af Dan-
 marks udsdelige Mænd for ham — og gid aldrig den
 Tid maa komme, at dette Træk skulde forsvinde af
 vor Nationalcharakter; men gid det heller aldrig
 maatte kunne siges om os: at vi have glemt os selv
 og vor egen Hæder; at vi have glemt, hvad vi skyldte
 vore udsdelige Medborgeres Minde; og at vi, i
 saadan Forglemmelse af det Krav, de have paa vor
 evige Taknemmelighed, ogsaa slaae det af Minde,
 at disse Fortienester, disse Storhed og Hæder, er
 Fædrelandets uforgængelige Arv, som vi, om vi vilde
 nyde godt af den, skulle holde i Hævd og beskytte og
 formere, og med hellig Verbødighed overantvorde
 vore Efterkommere.

Vi have derfor vel Ret til at nævne med Glæde
 og Stolthed for al Verden, et Navn, der indbefat-
 ter saa stor en Deel af Danmarks Hæder, som Nav-
 net Suhm. Men vi eie kun denne Ret for
 saavidt, som vi tillige lægge for Dagen, at vi
 fortjene saadan Hæder ved at paaskionne dens Værd,
 at den er os en mægtig Drivefjeder til Patriotisme,
 et kraftigt Middel til at vække, oplive og opholde
 den Nationalaand, uden hvilken det nytter lidet at
 bramme med fordums Ypperlighed og med store

Mænd, som vi hverken tilbørligen holde i Ære, eller i Aand og Daad stræbe at efterligne. Da slukkes Glandsen i de Stjerner, der sunkle paa Nationalærens Himmel, eller rettere, den snermer sig og skinner kun mat fra Historiens Baggrund ned i Livet, naar den ikke tænder et varigt Lys, Slægt efter Slægt, i Nationens Aand. Da vorder Mindet om udsødelige Medborgere, om deres Fortienester af Fædrelandet, for Efterslægten enten en lustig Skygge, eller et glimrende Drømmebillede, naar det ikke, bevaret i levende Erindring, altid vækker ny Lyst og Kraft hos Mange til at betræde den samme Vej, som hine vandrede. Historien giemmer ikke blot for Evigheden Erindringen om store Mænd og deres berømmelige Gierninger; den rækker ethvert Folk, enhver Tidsalder sine Mindetabler, og opfordrer enhver til at tilegne sig hvad Stort og Ypperligt den finder hos de foregaaende, ikke ved at rose sig deraf, men ved at frembringe og udføre det, som kan sættes i Ligning dermed.

Derfor har jeg fremkaldt Suhms Erindring paa denne Dag, som engang var festlig for hele Danmark og Norge, og som evig vil blive det i hver ægte Dannemands Hierte, for at vi skulle fryde os over, at en saadan Mand fødtes iblandt os, at vi kunne tilegne os ham, som vor egen, og nævne hans herlige Bedrifter, hans store Fortienester, naar vi nævne vort Fædrelands evige Hæder. Men jeg har ogsaa gjort det, for at vi skulle erindres om, at saa stor en Mands Hædersminde bør være os, hvad

Grækeren Miltiadis Trophæer vare for den unge Themistokles; at det uafsladelig maa fremstille sig for os og tilskynde os til en priisværdig Efterligning, til at leve, som Suhm levede, for Fædrelandet, for Nationalæren, for Videnskab og Konst, eller for hvilken som helst det ædlere Menneſke værdig Idee, hellere end for timelig Fordeel, eller forgængelig Glimmer, eller Egennyttens lave og indskrænkede Tilværelse.

Da kunne vi nærme os den Udødeliges Minde med rene Følelser, og med den styrkende Bevidsthed, at om vi ei kunne ligne ham — hvilket kun blev faa Dødeliges Lod — saa kunne vi dog uden Undseelse nævne den fiældne Suhm som vor Landsmand, og tage Deel i den Ære, som ved ham skienkedes vort Fædreland. Da kunne vi, som dettes trofaste Sønner, med Fryd og Stolthed nævne den Dag, hvis festlige Minde vi have indviet disse Dieblif, som en af Danmarks Høitidsdage; og imedens Seiersraab og Glædesjubel lyder høit over Germanernes ganske Land, hvilke idag for et Aar siden knuste Frankernes haarde Aag og styrkede det Tyrannie, ved hvis Fald Europa drømmer om Frihed og Fred: kunne vi Danske med stille, fredelig Glæde sige os selv, ja det hele Europa — thi det har erkiendt hans Storhed — paa denne Dag fødtes Danmarks Suhm!

Og Du, o hellige Skygge, hvis Minde jeg har vovet at bringe et ydmygt Offer, Du modtage denne Hylдинг, der, om den ikke er Dig og Fædre-

landet værdig, dog værkes Dig med et reent og rederigt Sind, som Du, levende iblandt os, modtog selv den ringeste Gave fra enhver Medborger, med huld, overbærende Venlighed! Du, som maaskee endnu fra en høiere Verden kan nedsvæve til det Fædreland, for hvilket Du engang lod alle dine Kræfter virke, Du, Suhms forklarede Mand! forlad aldrig det Folk, der elskede i Dig en af sine store Belgierere, og i hvilket Du elskede alt det Blide, Godmodige, Rettskafne, Elskværdige, hvis Billed Du selv var. Forlad os aldrig! men vedbliv at virke iblandt os til Borgerheld og Menneskeforædning ved Videnskab og høiere Dannelse, i det Du, som et herligt Monster paa den gode, den oplyste Borger, lever i Alles Erindring, som elske Fædrelandet, og ønske at ligne Dig. Vær Du, stor ved Fredens høie Dyder, det fredelige Danmarks Stoltthed — og saalænge Dit Minde, o Suhm! er os helligt, saalænge Din Mand hviler over Dit Fædrelands Søner, saalænge skal dette ikke fattes Hæder og Agtelse. Thi Magt kan brydes, og Bælde forgaae, og for det uretsfærdige Herredømme har Gud beskicket et Maal; men det Folk, der søger sin Ære i Fredens Konster, der kun fører Redelighed og Frihed og Ret i sit Skjold, skal bestaae for den strenge Domstol, for hvilken, fra de ældste Dage til vore, Vold og Ewig og Tyrannie staae dækkede med evig Skændsel og Affky.

Anmærkninger.

1.) Det er meget langt fra, at jeg ved disse Ord har villet ned sætte Værdien af det, som hidtil hos os er skrevet over Suhm, hans Levnet, Værker og Fortienester; hvilket vilde være en ligesaa utilgivelig Brøde imod den Mand, hvis Minde jeg ærer saa høit, som imod dem, der paa forskiellig Viis have villet bevare og hædre det. Men saa vist det er, at ethvert Bidrag hertil kan fortjene Agtelse: saa vist er det ogsaa, at de Fordringer, man har til et rhetorisk eller biographisk Værk over Suhm, der skulde opnaae hans Uddødelighed, hidtil ei ere opfyldte. Dette allene er, hvad jeg ovenfor har villet sige; og det hindrer mig ikke fra at lade enhver, som har bidraget til at afbetale en Deel af Fædrelandets Gjæld til Suhm, vederfares fuld Ret.

Vi have, som bekiendt, en Udsigt over Peter Frederik Suhms Levnet og Skrifter, ved Professor Nyerup, indtrykket i 15de Deel af Suhms samlede Skrifter. Kiøbenhavn, 1798. Skiondt den mangler endeel, for at være en fuldendt Levnetsbeskrivelse, indeholder den, i sin simple, annalistiske Form, en Rigdom paa historiske Noticer, der gjør den ligesaa interessant som umistelig, og den er skrevet med en Frimodighed og Sandhedskjærlighed, der gjør den af Fædrelandet saare fortiente Forfatter Væ. — Kortere Efterretning om Suhms Levnet, med fuldstændig Dregning af hans Skrifter, har Nyerup meddeelt i 2den Deel af den ait for tidlig standsede Samling af fortiente danske Mænds Portraiter, med biographiske Efterretninger, hvilken han i Forening med Kobberstikker La h d e udgav. (Kbh.

1799.) Heraf indrykkedes de, med Forøgelser og Tillæg, i *Suhmiana*, eller 16de Deel af *Suhms Skrifter*. Kbh. 1799. S. 373—430. — En skion Mindetale over *Suhm* er *Jac. Badens Laudatio Petri Frid. Suhmii*, i hans: *Orationes, quas in Rectoratu acad. habuit*. Hafn. 1799. Denne indholdsrige Tale, som maaskee er det bedste, der skreves over *Suhm* efter hans Død, er oversat paa Dansk, af Professor *L. Baden*. Kbh. 1799. 35 S. 8. Et Sideslykke til den er: *P. S. Suhms Minde*, en Tale, holden i det forzenede Selskab, af *K. L. Raabe*, trykt i *Minerva* for November 1798, og i *Suhmiana* S. 436—50. — Tvende andre Mindetales over *Suhm* findes i *Minerva*; een af Pastor *Junge* (Maj 1799, S. 196—331), hvori mange enkelte Steder ere udførte med genialsk og kraftig Veltalenhed; den anden af Pastor *Kampmann*, bekiendt af hans Lovtale over *Christian III*, er udførligere end hiin, og karakteriserer med mere Guldstændighed *Suhms* store Fortienester i deres enkelte Grene. (Jun. 1799, S. 18—71.) — Saameget, og mere end dette, er alt skrevet over *Suhm*, og dog maae vi vel altid sige med *Junge*: „hvo skal værdigt tale om ham til den kommende Tid? Hvo? — uden han selv.“

- 2.) Det Kiøbenhavnste Videnskabs Selskab „som ventelig vilde forsone den Brøde, at det efter *Lürdorps* Død ikke valgte ham til Præses,“ udsatte 1798 og atter 1799 en Præmie af 50 Ducater for den bedste Mindetale over *Suhm* (S. *Suhmiana* S. 422 og Fortalen S. XIV.); men den blev ikke vunden.

- 3.) Suhm fødtes i Kiøbenhavn den 18 October 1728 (Faderen, Admiral Ulrik Frederik Suhm, Moderen, Hilleborg Catharina Verche); tilbragte Aarene 1743—1746 paa Næsbyholm; blev Student 1746; Hofjunker 1747, Assessor i Hofretten 1748 og samme Aar, hans Alders tyvende, Forfatter; drog med Schönning til Trondhiem 1751; giftede sig der 1752 med Karen Angel; reiste med Schönning tilbage til Danmark 1765; aabnede 1775 sit Bibliothek; udgav 1769 det første Bind af hans kritiske Værker til Danmarks Historie, og 1782 det første Bind af Historien selv; blev kongelig Historiograph 1787; mistede sin eneste Søn (født 1761 i Trondhiem) 1778, og ti Aar derefter sin Kone; giftede sig anden Gang den 18de Oct. 1788 med Christiane Becker; afstod sit Bibliothek til Kongen 1796; døde i Øverød den 7de Sept. 1798.
- 4.) Suhm havde, da han var 17—18 Aar gammel, ikke allene læst alle latinske Skrifter af Guld og Solvalderen, men ogsaa det omtrent af 1500 Bøger bestaaende Plessiske Bibliothek paa Næsbyholm. (Suhms Levnet af Nyerup. S. 9.)
- 5.) Næsbyholm, ved Liustrup Sø i Siølland, eiedes da af Kammerherre Chr. Siegf. Pless. Da denne Gaard opholdt Admiral Suhm sig med sin Familie i fire Aar, fra 1743, da han fik sin Afsted, til Enden af 1746. da han atter blev Chef for Holmen og Flaaden. (Hans Levnet i Suhms Skrifter X. Deel.)
- 6.) „Poeterne opflammede især min Indbildningskraft; Studeringer, landlige Fornøielser, Frihed bleve mine eneste Formaal, og virkede med en uimodstaaelig Kraft paa min hele følgende Lænest

- og Handlemaade. De Gamle tildroge sig al min Riærlighed, og endnu, dersom Fædrelandets Historie ei havde gjort Hindring, vilde de vist opfylde al min Tid." Suhm. 1786. (Saml. Skr. IV. S. 356.)
- 7.) *Erminde over Niels Christian Graae.* Samlede Skrifter. IV. S. 345—360. Graae var Suhms Lærer fra 1739 til 1746.
- 8.) 1748 udgav Suhm sit første trykte Skrift (Samtale efter Luciani Maade imellem Lyciscum og Aristidem, 24 S. 8.) Men af hans egne Op-tegnelser om hans Studeringer og Arbejder i hans unge Aar (Saml. Skr. XVI. S. 223 o. f.) erfare vi, at han skrev Bøger (s. Er. Danmarks Geographie, Udtog af den danske, norske, græske Historie, m. m.) alt i sit tolvte og trettende Aar.
- 9.) „Af vor store Baron Holbergs Skrifters Læsning er jeg først kommen paa de Lanker, ogsaa at skrive Bøger." Suhm. Saml. Skr. XVI. S. 226.
- 10.) Under dette Navn udgav Suhm sine *Troendes hjemske Samlinger* i 5 Bind 1761—1765.
- 11.) De findes i 12te, 13de og 14de Bind af de samlede Skrifter.
- 12.) Den er skrevet 1765, indført i det Kiøbenhavnste Videnskabers Selskabs Skrifter 9de Deel, og deraf i de samlede Skrifter 9de Deel S. 3—112.
- 13.) Grev O. Thotts Bibliothek, der havde den sørgelige Skiebne, efter Samlerens Død at adskiltes ved offentlig Auction (skiondt lykkeligviis den bedste Deel deraf gik over i det store kongelige Bibliothek), var større end Suhms, og rigere end

dette paa Palæotyper og udenlandste Haandskrifter. Men det var samlet uden Valg, fattigt i den nyere Litteratur, og for Eieren, saavel som for Fædrelandet, en død Skat; hvorimod Suhms Bogsamling, der i Størrelse ikke gav Thotts meget efter, havde den væsentlige Fortieneste, at indeholde det bedste og mest udvalgte af de nyere Skrifter i alle Sprog. Altid vil det blive mærkværdigt, at de to største Bibliotheker, nogen privat Mand i Europa til den Tid havde samlet, med Slutningen af det 18de Aarhundrede fandtes i Danmark.

- 14.) Det var især efter hans Søns Død, at Suhms Bogindkøb blev meer end kongeligt. Paa en Tid, da Kongen af Danmark anvendte 700 Rdlr. om Aaret til Nationalbibliothekets Formerelse, gik Suhms aarlige Udgifter for Bibliotheket til 4—5000 Rdlr. (Suhms Levnet af Nyerup. S. 96.) Kort tilforn beretter han, at de Penge, Suhm anvendte paa sit Bibliothek, beløb sig til henimod en Tønde Guld; og herved mener Nyerup dog kun hvad det kostede Suhm i nogle og tyve Aar, eller fra den Tid, da Bibliothekets Førgelse gik i det Store.
- 15.) Der gives neppe en islandsk Saga, ja neppe et historisk Haandskrift af nogen Bigtighed paa Univerisitetsbibliotheker, uden det nu findes i Uffskrift, ved Suhms Omsorg, paa det store kongelige Bibliothek. Ei at tale om Berigelsen, dette har faaet ved den Suhmske Manuscriptsamling (der indeholder meget af det bedste blandt Lurdorphy, Langebeks, Sevels og Fleres Samlinger), hvor stor er ikke Nytten og Bequemmeligheden for Historiens Dykkere af at kunne læse de islandste,

- ofte meget ulæselige Codices i gode og tydelige Uffskrifter?
- 16.) Fra 1775, da det aabnedes til hver Mands Brug (S. kritisk Journal 1775. No. 31 og Suhms Levnet ved Nyerup S. 98) til 1796, to Aar før hans Død, da han afstod det til Kongen for en aarlig Livrente. (Joh. Badens Univ. Journal 1796. 1 Hefte S. 47.)
  - 17.) Udgivne af Sandvig og Nyerup. Kbh. 1779—1795. 4to.
  - 18.) De opregnes, med flere af Suhm bekostede Skrifter, i hans Levnet af Nyerup. S. 123.
  - 19.) Det var i Aaret 1779, at Suhm kjøbte Reiskes efterladte Manuskripter for en aarlig Pension af 200 Rdlr. til hans Enke, og den kostede ham saaledes henved 4000 Rdlr. En lige Sum medgik til Udgaven af Abulfeda. Fortegnelse over Reiskes Haandskrifter, der med Suhms Manuskriptsamling kom til det store kongelige Bibliothek, findes i Joh. Jak. Reiskens von ihm selbst aufgesetzte Lebensbeschreibung (udgivet af hans Enke), Lpg. 1783. S. 152—177, og i Murr's Journal zur Kunstgeschichte u. Litteratur, 10r Bd. S. 279—90.
  - 20.) Kort Begreb af Verdens Krønike ved N. J. S. Grundtvig. Kbh. 1812. S. 320.
  - 21.) „Suhms Udtog af Danmarks Historie har jeg læst, skjøndt jeg ellers ingen Compendier læser; men jeg betragter dette, som Resultatet af denne store Værdes Grundfæninger, der ved Sproget for det meste ere mig utilgængelige. I Sandhed, et hvert Ord deri er vigtigt; og skjøndt jeg endnu ikke aflægger Tvivlen paa hans to første Odiner, finder jeg Fremstillingen i det Hele mesterlig, og overveiende sandsynlig.“ Et Brev af Joh. Müller 6 Nov. 1799. Sämmtl. Werke, 6r Th. S. 338.
  - 22.) Allgemeine Litteratur Zeitung 1791. No. 131 i Recensionen over 3die og 4de Bind af Suhms

Historie. Jeg vil her endnu tilføie disse den ærlige Gråters Ord om Suhms Historie, i Fortalen til hans Oversættelse af dens 1ste Deel (P. S. Suhms Geschichte der Dänen, aus Liebe zu dem Studium derselben, und aus Ehrfurcht für ihren Verfasser übers. von F. D. Gräter. 1 Bd. 8pg. 1803); om end dette ikke skulde være Hr. W. C. Grimm i Cassel tilpas, der ikke kan finde sig i Gråters Hoiagtelse for Suhm, som han selv behandler paa en temmelig let Maade: „Med dette Værk har Suhm unegtelig sat Kronen paa sine historiske Skrifter. Mig synes det skrevet med en Aand, der ikke udspringer af noget Slags Hensyn, men ene af Gienstanden selv, hæver sig og synker med denne, i en tør eller underholdende, opmuntrende eller advarende Skikkelse, eftersom den usorbanstelige Histories egen Skikkelse frembyder sig. Mig synes, der udfordres en saa fordringsfri, og tillige saa kundskabsrig, en i alle den gamle og nye Verdens Forhold saa dybt indtrængende Aand, for at see i enhver Begivenhed dens sande Billeder, og om ei udtale, dog lade os føle dens rigtignost eller frugtbarste Anvendelse. Med et Slags historisk Simpeltid skeer dette ofte i Suhms Historie, og hvad der forhøier dens Værd, og synes at forudsætte en af de ærværdigste Hensigter, skøndt den var intet mindre end Historieskriverens Hensigt: dette er de Betragtninger og Advarselsregler, der fremgaae af saa mange og mangfoldigen artede, i tallose Omstændigheder paa de forskjelligste Maader udviklede Regenters Historie. Den er et Speculum regale, der, uden at frygte for at falde i Unnaade, kan træde i Stedet for en tro Minister og frimodig Statsmand.“

23.) Fortalen til 1ste Deel af Danmarks Historie.

24.) Sammensteds.

25.) De kritiske Værker: om de nordiske Folks Oprindelse og Vandringer, om Odin, og Danmarks kritiske Historie, i 9 Quartbind og et Foliobind. Af Historien er trykt 11 Bind (iberegnet det 9de, der endnu ikke er udkommet); i det 12te skal Suhms Værk sluttes med Christopher II. og Baldemars Atterdags Historier.

